

วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์
Journal of Social Science, Law and Politics

คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

ISSN 2730 - 373X

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565 Vol.6 No.2 July - December 2022

วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์
Journal of Social Science, Law and Politics

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

Vol.6 No.2 July - December 2022

ISSN 2730-373X

วารสารสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ปีที่พิมพ์

ISSN

จัดทำโดย

ออกแบบปก

พิมพ์ครั้งที่ 1

ปีที่ 6 พ.ศ. 2565

2730-373X

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ

จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

โทร. 0 4355 6036 โทรสาร 0 4355 6037

นายสุรัชย์ สีตา

กรกฎาคม 2565

เจ้าหน้าที่
ประจำวารสาร

บทบรรณาธิการ

ความภาคภูมิใจของกองบรรณาธิการคงไม่มีอะไรที่จะยิ่งใหญ่เท่ากับการได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง ซึ่งแม้จุดที่ไปถึงนั้นอาจจะไม่ใช่ธงชัยแห่งความสำเร็จทั้งปวง แต่ก็เป็จุดที่ได้ส่องประกายความหวังด้วยผลของความเพียรพยายามตั้งใจ ในการเอาชนะกายและใจของตนเอง จนทำให้ภาพของความเติบโตและการพัฒนาได้ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัด

วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ เป็นวารสารที่เริ่มต้นขึ้นจากความตั้งใจของคนเพียงหยิบมือที่มีความปรารถนาาร่วมกันในการพัฒนางานวิชาการและการบริการวิชาการของคณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดให้เป็นรูปธรรม ที่สามารถจะให้บริการท้องถิ่นและประชาชนได้อย่างแท้จริง ในฐานะที่เป็นหน่วยงานทาง การศึกษาระดับอุดมศึกษา หากจะย้อนอดีตไป การเริ่มต้นจึงไม่ได้มีความยากเย็นอะไร นักสำหรับผู้ที่มิใช่ปรารถนาอันแรงกล้า แต่เมื่อถึงคราวต้องลงมือทำงาน อุปสรรคความยากเย็นได้ถาโถมเข้ามาจนเกินบรรยาย ผู้ที่เคยร่วมอุดมการณ์ทอดทิ้ง ผู้ที่เคยร่วมแรงร่วมใจหลบเลี่ยง หลายต่อหลายคนทั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่มิพยายามหว่านล้อมให้ เลิกล้มความตั้งใจในการพัฒนาวารสาร ด้วยเหตุผลด้านข้อจำกัดเรื่องคน งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายทั้งปวง เส้นทางของวารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์จึงเป็นเส้นทางที่ค่อนข้างขรุขระและไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบเฉกเช่นหลายวารสาร แต่นั่นว่าเป็นโชคดีที่คนทำงานที่ยังเหลืออยู่ไม่เคยให้ความสำคัญกับอุปสรรคเหล่านั้น กลับมองตรงไปข้างหน้า แล้วก้าวผ่านสรรพสิ่งที่ขวางกั้นทั้งหมดอย่างแน่วแน่ อุปสรรคขัดขวางจึงถูกลดความหมายลง เป็นเพียงประสบการณ์ชุดหนึ่งที่กลายเป็นอดีตที่ผ่านไป ซึ่งทำให้คนทำงานแข็งแกร่งยิ่งขึ้นเท่านั้น

วันนี้ วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ ได้รับโอกาสอันมีค่าที่สุดเปรียบเสมือนรางวัลชิ้นใหญ่สำหรับกองบรรณาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนทำงานหลักในกองบรรณาธิการที่ทุ่มเทเพื่อวารสารมาตลอด 6 ปี ขอขอบคุณโอกาสดี ๆ ที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) ได้พิจารณาให้วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์มีผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 ซึ่งนับจากนี้ต่อไป แม้ว่าวารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงในหลายส่วน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่สิ่งที่วารสารจะยังคงไว้อย่างแน่นหนาก็คือ เจตนารมณ์ของวารสารที่จะเป็นประตูสู่โลกกว้างในการเรียนรู้ วิพากษ์ ถกเถียง และสอดประสานองค์ความรู้ทั้งหลายอย่าง

บูรณาการ เพื่อขยายกรอบความรู้ในเชิงสร้างสรรค์ให้กว้างไกล อันจะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมโลกให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ บุญโทแสง
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ความหมายทางการเมืองบางประการในภาพยนตร์เรื่อง “บั้งไฟ” วีรชน เกษสกุล	1
บทบาทของครุฑปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน ปรีชัย ดาวอุดม, ศราวุฒิ งามยิ่ง, และจรรย์ยา กิติไพศาลนนท์	31
ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับ ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อาลิษา ฟู่นไทย	56
ความต้องการจำเป็นในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สุจินดา คำเงิน, ลำไย สีหามาตย์, วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ และพิรุณ จันทवास	78
การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์	101
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์	101
การจัดเตรียมต้นฉบับเพื่อเสนอบทความ	101
ขั้นตอนการส่งบทความสำหรับผู้ประพันธ์	106
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ	107

ความหมายทางการเมืองบางประการในภาพยนตร์เรื่อง “บั้งไฟ”

Some Political Implications in the Movie

“The Rocket”

วีรชน เกษสกุล¹

Weerachon Gedsagul²

Received: 21 พ.ย. 2565

Revised: 22 ธ.ค. 2565

Accepted: 23 ธ.ค. 2565

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความหมายทางการเมืองในภาพยนตร์เรื่อง “บั้งไฟ” ของ คิม มอร์ดันท์ โดยใช้วิธีการตีความตัวบทเป็นเครื่องมือในการศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ และการปะทะกันระหว่างอิทธิพลของคติความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อทางศาสนา กับอิทธิพลขององค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งชุดความรู้ ความเชื่อดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อวิถีคิด และวิถีในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม อย่างไรก็ตามแม้ว่าชุดความรู้ทั้งสองสิ่งจะดูเหมือนว่าเป็นปฏิปักษ์กันอย่างสิ้นเชิง แต่ทั้งสองสิ่งสามารถที่จะดำรงอยู่ร่วมกันได้ในสภาวะการณ์ที่เหมาะสมโดยที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ซึ่งกันและกัน

¹นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,
E-Mail: weerachong61@nu.ac.th

²Doctoral student, Doctor of Philosophy Program in Political Science, Faculty of Social Sciences , Naresuan University

คำสำคัญ: บั้งไฟ, ความเชื่อ, วิทยาศาสตร์, ภาพยนตร์กับการเมือง

Abstract

This article took Kim Mo Dunt's 'The Rocket' as a case study to extract political meaning within the film by using textual interpretation methodology and argument, The researcher found that there were ontological debate between superstitious, religious belief and scientific knowledge of the people characterized on screen. Consequently, those beliefs were main factors influencing societal thinking and way of life. However, even though the two sets of knowledge appear to be antagonistic, They can co-exist under ideal conditions without opposing each other.

Keywords: The Rocket, Beliefs, Science, Movie and Politics

บทนำ

บทความชิ้นนี้ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะทำการศึกษาภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นตัวบทย่างหนึ่งทางสังคม ทั้งนี้เพราะได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นศิลปะแขนงหนึ่ง³ ที่ได้รวบรวมเอาคุณลักษณะของศิลปะหลายแขนงเข้ามาไว้ด้วยกันเพื่อที่จะทำหน้าที่หลัก 4 ประการ คือ การเล่าเรื่อง การร่ำอารมณ์ การสร้างความตื่นตาตื่นใจ และการเป็นสื่อทางปัญญา (วิสิฐ อรุณรัตน์นันท, มปท) ซึ่งจากคุณลักษณะดังกล่าวนี้เองผู้เขียนจึงมีข้อคิดเห็นว่าภาพยนตร์น่าจะแหล่งที่อุดมไปด้วยชุดข้อมูลทางสังคมการเมืองที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจหากนำมาทำการศึกษาเพื่อ

³ริคคิโอตโต คานูโด (Ricciotto Cannudo) นักทฤษฎีและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ชาวอิตาลีเสนอให้ภาพยนตร์ เป็น “ศิลปะแขนงที่เจ็ด” เมื่อต้นศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้เพื่อยืนยันว่าภาพยนตร์มีฐานภาพเป็นวิจิตรศิลป์ (Fine Art) ชนิดหนึ่ง อันเป็นส่วนผสมผสานของศิลปะหกแขนง ได้แก่ ภาพเขียน สถาปัตยกรรม การเต้นรำ ดนตรี การละคร และวรรณกรรม (บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา, 2552)

หาความหมายทางการเมืองจากปรากฏการณ์ที่ถูกนำเสนอรวมไปถึงเบื้องหลังหรือที่มาของการสร้างภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ด้วย⁴

สำหรับบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนเลือกที่จะทำการทดลองศึกษาผ่านภาพยนตร์เรื่อง “บั๊งไฟ” (The Rocket) ทั้งนี้เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลมากกว่า 45 รางวัล จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Red Lamp Films, 2014) ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของทีมงานผู้สร้าง ทีมนักแสดง รวมทั้งคุณภาพของเนื้อหาในภาพยนตร์ และเมื่อพิจารณาในส่วนเนื้อหาของภาพยนตร์ จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวพยายามที่จะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของคติความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติที่ส่งผลต่อวิถีในการดำรงชีวิตของคนในสังคมหนึ่ง ๆ และในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลขององค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่มาพร้อมกับพัฒนาการทางสังคมด้วย ต่อประเด็นดังกล่าวผู้เขียนจึงมีข้อคิดเห็นว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีความน่าสนใจและเหมาะที่จะนำมาทดลองศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและเผยให้เห็นถึงความหมายทางสังคมการเมืองที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของคนในสังคมหนึ่ง ๆ

ในการนี้ เพื่อเผยให้เห็นถึงความหมายทางสังคมและการเมืองที่แฝงอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง “บั๊งไฟ” ผู้เขียนจึงจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วนสำคัญดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่ง โครงสร้างและเรื่องย่อของภาพยนตร์เรื่อง “บั๊งไฟ” เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างในการดำเนินเรื่อง และเรื่องย่อของภาพยนตร์ ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ของบทความชิ้นนี้

ส่วนที่สอง วิธีการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายให้เห็นถึงวิธีการทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามทำความเข้าใจโดยการตีความ

⁴ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2542) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับภาพยนตร์เอาไว้ว่า “ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ไม่เพียงแต่จะให้ความบันเทิงแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีบทบาท หน้าที่ และประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อีกมาก เช่น การให้ข่าวสารความรู้ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาโน้มน้าวใจ การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณี การเสนอชีวประวัติบุคคลสำคัญ ตลอดจนเหตุการณ์และเรื่องราวสำคัญ ๆ ในอดีต รวมทั้งแนวความคิดต่าง ๆ ของผู้สร้างภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย”

ส่วนที่สาม ความหมายทางสังคมและการเมืองที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง “บั๊งไฟ” เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการตีความ และอภิปรายเพื่อเผยให้เห็นถึงความหมายทางสังคมและการเมืองบางประการที่อยู่ในภาพยนตร์เรื่องนี้

ส่วนที่สี่ บทสรุปและข้อเสนอแนะบางประการ เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการอภิปรายสรุปประเด็นต่าง ๆ และข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับวิธีการในการทำ ความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านตัวบทในรูปแบบต่าง ๆ

โครงสร้างและเรื่องย่อของภาพยนตร์เรื่อง “บั๊งไฟ” (The Rocket)

บั๊งไฟ (The Rocket) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า (Drama) ถูกสร้างขึ้นในปี ค.ศ.2013 มีความยาว 96 นาที กำกับและเขียนบทภาพยนตร์โดย คิม มอร์ดันท์ (Kim Mordaunt) ผู้กำกับชาวออสเตรเลีย สำหรับโครงเรื่องของภาพยนตร์เรื่องนี้ ดำเนินเรื่องด้วยเด็กชายฝาแฝดที่คนในชุมชนเชื่อว่าเขาเป็นตัวช่วย หรือเป็นผู้ที่นำมาซึ่งความ โชคร้าย ทั้งนี้ ด้วยบริบททางสังคมการเมืองทำให้เขาและครอบครัวต้องออกเดินทาง เพื่อไปหาแหล่งที่อยู่อาศัยใหม่ ซึ่งในระหว่างการเดินทางของเขาและครอบครัวเป็นไป ด้วยความยากลำบาก โดยส่วนหนึ่งนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการเกิดสงครามในอดีต กระทั่งพวกเขาได้มาพบชุมชนแห่งหนึ่งที่กำลังจะจัดเทศกาลบุญบั๊งไฟ ซึ่งในเทศกาล ดังกล่าวจะมีการประกวดแข่งขันบั๊งไฟ และมีเงินรางวัลจากการแข่งขันบั๊งไฟเป็นเงิน จำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อต้องการจะพิสูจน์ว่าเขาไม่ได้ถูกต้องคำสาป อาโลจึงพยายามสร้าง บั๊งไฟขนาดใหญ่เพื่อไปลงแข่งขันในเทศกาลที่ถือได้ว่ามีเงินรางวัลสูงสุด แต่ใน ขณะเดียวกันก็เป็นการแข่งขันที่มีความอันตรายมากที่สุดแห่งปี (Red Lamp Films, 2013)

เรื่องย่อ

ภาพยนตร์เรื่องบั๊งไฟ เป็นการเล่าเรื่องของเด็กชายที่ชื่อ “อาโล” เด็กชาวเขา เผ่าหนึ่งของประเทศลาว ซึ่งเผ่านี้มีคติความเชื่อว่ามีเด็กฝาแฝดถือกำเนิดให้ฆ่าทิ้งเสีย

ทั้งนี้เพราะคนหนึ่งจะเป็นตัวโชค ส่วนอีกคนจะเป็นตัวช่วย อาโลเป็นเด็กฝาแฝดที่คู่แฝดของเขาเสียชีวิตตั้งแต่แรกคลอด ส่วนอาโลนั้นแม่ของเขาได้ขอชีวิตไว้ไม่ให้ถูกฆ่าทิ้ง

อาโลอาศัยอยู่ที่บ้านกับพ่อ แม่ และย่า กระทั่งเขามีอายุราว ๆ 10 ขวบ บริบททางสังคมการเมืองในช่วงเวลานั้น ทางรัฐบาลลาวได้มีโครงการที่จะสร้างเขื่อน พวกเขาจึงถูกให้อาศัยโดยทางรัฐบาลได้สัญญาว่าจะมีบ้านคอนกรีตอย่างดีให้ แต่สิ่งที่พวกเขาได้รับคือถูกอพยพให้ไปอยู่ที่ค่ายพักซึ่งยังก่อสร้างไม่เสร็จ นอกจากครอบครัวของอาโลแล้วยังมีอีกหลายเผ่าที่ถูกหลอกให้มาอาศัยอยู่รวมกัน นอกจากนี้ก็ได้เกิดสิ่งที่ไม่คาดคิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง โดยเหตุการณ์ดังกล่าวคืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางซึ่งส่งผลให้แม่ของอาโลเสียชีวิต และเหตุการณ์ดังกล่าวก็ได้กลายเป็นสิ่งที่ตอกย้ำความเชื่อของย่าที่ว่าอาโลนั้นเป็นตัวช่วยมาโดยตลอด

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว อาโลและครอบครัวก็เดินทางมาถึงที่พักแห่งใหม่ ทางรัฐบาลได้จัดเตรียมไว้ให้ ณ สถานที่แห่งนั้นอาโลก็ได้พบและสนิทสนมกับเกีย (Kai) เด็กสาวในวัยเดียวกับเขา และลุงของเธอที่เป็นอดีตทหารชื่อ “เพอร์เฟิล” แต่พ่อของอาโลไม่สนับสนุนให้เขาได้คบหากับทั้งสองคน เนื่องจากเกรงว่าคนในชุมชนจะมองว่าครอบครัวของเขาเป็นคนนอกคอกเช่นเดียวกับลุงเพอร์เฟิล แต่ถึงกระนั้นอาโลก็ยังคงไปหาลุงกับหลานอยู่บ่อยครั้ง

จนกระทั่งวันหนึ่ง ขณะที่อาโลกำลังจะเอาดอกไม้ไปสักการะศาลปู่ตา แต่เขาเกิดตกใจชาวบ้านที่เข้ามาทักท้วงเขา จนทำให้ตัวของอาโลไปชนศาลปู่ตาอีกอันล้มลง และทำให้เกิดไฟไหม้ ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก และพยายามที่จะไล่จับอาโลมาลงโทษแต่จับไม่ได้ กลุ่มชาวบ้านจึงรวมตัวกันไปทำลายข้าวของที่บ้านของเขาแทน เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้อาโลและครอบครัวของเขาต้องแอบหนีออกจากชุมชน พร้อมกับลุงเพอร์เฟิลและเกียด้วย

ภายหลังจากที่พวกเขาแอบหนีออกมาได้ พวกเขาเดินทางมาพบหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่กำลังจะมีงานบุญบั้งไฟ และมีการจัดประกวดบั้งไฟซึ่งมีเงินรางวัลสูงมาก อาโลจึงคาดหวังว่าจะชนะการแข่งขันบั้งไฟเพื่อครอบครัวจะได้มีเงินไปตั้งตัว และเพื่อเป็นการลบล้างความเชื่อที่ว่าเขาคือตัวช่วยด้วย แต่ถึงกระนั้นอาโลก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากทั้งย่าและพ่อของเขา เพราะเกรงว่าบั้งไฟของอาโลจะระเบิดจนทำให้คนอื่นต้องได้รับความเดือนร้อนไปด้วย แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้อาโลละความพยายามที่จะทำบั้งไฟเข้าประกวด

เขาได้ไปปรึกษาลุงเฟอร์เฟิลเกี่ยวกับสูตรในการทำดินปืน จากนั้นอาโลได้ลองทดลองดู ในการผสมดินปืนจนกระทั่งเขาทำบั้งไฟสำเร็จ และนำมาเข้าร่วมการประกวด ซึ่งในท้ายที่สุดบั้งไฟของอาโลก็ชนะการประกวด ได้รับเงินรางวัลจำนวนมาก อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากย่าและพ่อของเขา (The New York Times, 2014)

วิธีการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง

การแสวงหาวิธีการที่จะทำความเข้าใจ (Understanding) ถึงที่มาและความ เป็นไปของปรากฏการณ์ทางสังคมในทางการเมือง ถือเป็นเป้าหมายหลักอย่างหนึ่งของการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ในฐานะที่เป็นองค์ความรู้ (Body of Knowledge) สาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ และการที่จะเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองได้อย่างชัดเจนนั้น จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือสำคัญในการที่จะใช้วิเคราะห์ เพื่อที่จะได้ชี้ให้เห็นถึงระดับ ประเภท และทิศทางของความสัมพันธ์ที่ดำรงอยู่ในสภาวะการณ์หนึ่ง ๆ อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจว่าปรากฏการณ์ทางการเมืองนั้นคืออะไร ทำให้เกิดขึ้น และเกิดขึ้นอย่างไร (อนูสรณ์ ลิ้มมณี, 2561)

กล่าวได้ว่า ในส่วนของวิธีการอธิบายปรากฏการณ์ของนักสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดทางปรัชญาสังคมศาสตร์ 3 แนวคิดหลัก ๆ อันประกอบด้วย 1) แนวคิดเชิงปฏิฐานนิยม⁵

⁵แนวคิดเชิงปฏิฐานนิยม (Positivism) โดยทั่วไปมักจะมีทัศนะสำคัญ 6 ประการดังนี้ 1) เน้นการพิสูจน์ทฤษฎีโดยจะต้องสามารถระบุหรือทำนายในสิ่งที่สังเกตได้ และสามารถที่จะยืนยันว่าทฤษฎีนั้นมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักฐานที่ปรากฏ 2) กลุ่มคนที่สมาทานวิธีคิดแบบปฏิฐานนิยมจะเชื่อว่าความรู้ที่แท้จริงนั้น เกิดจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสเท่านั้น 3) นักปฏิฐานนิยมเชื่อว่า ถ้าเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นก่อนและมีอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดตามมาเสมอ นั้นแสดงว่า เหตุการณ์แรกคือสาเหตุของเหตุการณ์หลัง 4) แนวคิดปฏิฐานนิยมจะไม่ให้ความสำคัญต่อการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลอย่างลึกซึ้ง กล่าวให้ยิ่งกว่านั้นคือ การที่ปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การเกิดปรากฏการณ์หนึ่ง จะมีความเชื่อมโยง มีความเป็นเหตุเป็นผลกันในลักษณะใดไม่ใช่สิ่งที่จะเป็นที่จะต้องไปอธิบาย การรับรู้ว่ามีปัจจัยและปรากฏการณ์ดังกล่าวเชื่อมโยงกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ก็เพียงพอที่จะสรุปความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้แล้ว 5) แนวคิดปฏิฐานนิยมจะไม่ยอมรับสิ่งที่ระบุไว้ในทฤษฎีแต่ยังไม่สามารถสังเกตเห็นได้ แม้จะมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือว่ามันมีอยู่จริงก็

(Positivism) 2) แนวคิดเชิงสำนึกนิยม⁶ (Realism) และ 3) แนวคิดเชิงการตีความ⁷ (Interpretation) (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2561) ซึ่งในแนวความคิดแต่ละสำนักต่างก็มีข้อดีและข้อจำกัดในการอธิบายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการจะเลือกใช้แนวคิดจากสำนักใดสำนักหนึ่งเพื่อมาเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ สิ่งสำคัญประการแรก ๆ นั้นคือการพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับภววิทยา (Ontology) ของสิ่งที่เรากำลังจะทำการศึกษา เพื่อที่ในลำดับต่อมาจะได้เลือกญาณวิทยา (Epistemology) ที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์นั้น ๆ

ในส่วนของบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนเลือกที่จะศึกษาผ่านภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นตัวบททางสังคมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถนำมาถอดหาความหมายที่ผู้กระทำหรือผู้สร้างสรรค์พยายามที่จะนำเสนอออกมา ทั้งนี้หากย้อนกลับไปพิจารณาจากเรื่องย่อของภาพยนตร์ที่ผู้เขียนได้นำเสนอไปในข้างต้น จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ผู้คน และวัฒนธรรม ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนจึงเลือกที่ใช้การตีความ (Interpretation) เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์เรื่องบังไฟ

อนึ่ง ในการหาความหมายทางการเมืองในภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว ผู้เขียนจะเริ่มต้นด้วยการตั้งข้อสงสัยว่าในภาพยนตร์เรื่องนี้ มีความหมายหรือมีร่องรอยของ

ตาม และ 6) นักปฏิฐานนิยมจะมีลักษณะที่ต่อต้านการนำสิ่งที่ไม่วางจะอธิบายในเชิงกายภาพมาใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีประโยชน์ต่อการอธิบายก็ตาม (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2561)

⁶ลักษณะของการอธิบายตามแนวคิดแบบสำนึกนิยม (Realism) ไม่ได้เป็นเพียงการแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันอย่างสม่าเสมอเท่านั้น หากแต่จะต้องเป็นการค้นพบสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เหล่านั้นเข้าด้วยกันและนำไปสู่การเกิดปรากฏการณ์ด้วย ดังนั้นการอธิบายตามแนวสำนึกนิยมจึงเป็นการได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและกลไกต่าง ๆ ที่ทำให้ปรากฏการณ์เกิดขึ้น (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2561)

⁷สำหรับปรัชญาของการตีความ คือการให้ความกระจ่างเกี่ยวกับวิธีที่บุคคลคนหนึ่งจะเข้าใจการกระทำหรือถ้อยคำหรือสิ่งต่าง ๆ ว่ามันมีความหมายที่บุคคลอีกคนหนึ่งแสดงออกมา ทั้งนี้รูปแบบหลักของการทำความเข้าใจตามปรัชญาการตีความจะเห็นได้จากการตีความตัวบท (Text) ต่าง ๆ อย่างเช่น เอกสาร ภาพวาด วรรณกรรม รูปปั้น หรือแม้กระทั่งปรากฏการณ์ทางสังคมโดยทั่วไป และรวมถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ส่วนแล้วก็มีฐานะเป็นตัวบท ซึ่งสามารถที่จะนำมาอ่านหรือหาความหมายจากสิ่งนั้น ๆ ได้ (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2561)

ความคิดทางการเมืองอยู่หรือไม่อย่างไร และเพื่อที่จะตอบข้อสงสัยดังกล่าวผู้เขียนจึงเลือกใช้การศึกษาด้วยวิธีการศึกษาแบบประวัติความคิดทางการเมือง^๘ (History of Political Thought) ตามวิธีวิทยา (Methodology) ที่ เคว็นติน สกินเนอร์ (Quentin Skinner) ได้เสนอเอาไว้ว่า การศึกษาประวัติความคิดทางการเมือง สามารถทำได้ 3 แนวทางดังต่อไปนี้

1. การศึกษาแบบที่เน้นตัวบท (Text) โดยที่ไม่ต้องสนใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Ahistorical textualism) กล่าวคือ แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับผลงานของนักคิด นักปรัชญา โดยเชื่อว่างานเหล่านั้นมีคุณค่าของตัวมันเองอยู่แล้ว (Quentin Skinner, 1969; สมเกียรติ วันทะนะ, 2561)

2. การศึกษาที่เน้นให้ความสำคัญกับบริบท (Context) กล่าวคือ แนวทางนี้จะให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมของยุคสมัยของผลงานที่นักคิด นักปรัชญาได้ผลิตออกมา ทั้งนี้เพราะสกินเนอร์เชื่อว่าผลงานเหล่านั้นถูกกำกับหรือจัดวางให้แก่ นักทฤษฎีการเมือง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาขึ้นมา และรวมไปถึงชุดประเด็นปัญหาที่เป็นข้อถกเถียงสำคัญต่าง ๆ (Skinner, 1969; สมเกียรติ วันทะนะ, 2561; ไชยันต์ ไชยพร, 2557)

3. การศึกษาที่ให้ความสำคัญทั้ง ตัวบท (Text) และบริบท (Context) กล่าวคือ แนวทางนี้เน้นผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับความหมายของคำหรือชุดคำศัพท์ที่มี

^๘สำหรับการศึกษาความคิดทางการเมือง สามารถแบ่งออกได้หลายแนวทาง ยกตัวอย่างเช่น สมบัติ จันทรวงศ์ (2527) ได้แบ่งแนวทางการศึกษาออกเป็น 6 แนวทางด้วยกัน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ตัวบทอย่างละเอียด (Close Textual Analysis) 2) การแยกแยะระหว่างเจตนา (Intention) ของปรัชญาเมธีและผล (Effect) อันเกิดจากการยอมรับแนวคิดนั้น ๆ 3) การศึกษาชีวประวัติของปรัชญาเมธี (Biographical Approach) 4) การศึกษาแนวทางจิตวิทยา (Psychological Approach) 5) การศึกษาแนวทางอุดมการณ์ (Ideological Approach) 6) การศึกษาแนวทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ในส่วนของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2537) ได้แบ่งการศึกษาความคิดทางการเมืองออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาความคิดซึ่งเน้นไปที่ตัวเนื้อหาของความคิด 2) การศึกษาความคิดซึ่งเน้นไปที่ตัวนักคิด 3) การศึกษาแบบที่เน้นไปที่สังคม และในส่วนของไชยันต์ ไชยพร (มปท.) ได้แบ่งการศึกษาความคิดทางการเมืองออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาแนวประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง (History of Political Thought) 2) ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) 3) ทฤษฎีการเมือง (Political Theory) เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท ให้ตรงกันกับบริบทที่นักคิด นักปราชญ์นั้นใช้ กล่าวให้ยิ่งกว่านั้นคือเพื่อหลีกเลี่ยงหรือสำคัญผิดด้วยการเอาความหมายของคำจากต่างบริบทไปอธิบายความหมายของคำที่นักคิดนักปราชญ์ใช้ในตอนนั้น ๆ (Skinner, 1969; เพมคัตต์ จะเรียมพันธ์, 2561)

จากแนวทางการศึกษาในข้างต้น ผู้เขียนเลือกที่จะใช้แนวทางการศึกษาในแบบที่สาม กล่าวคือให้ความสำคัญกับทั้ง ตัวบท (Text) และบริบท (Context) กล่าวให้ยิ่งกว่านั้นคือบทความชิ้นนี้จะเป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นตัวบทสำคัญ ขณะเดียวกันผู้เขียนก็จะให้ความสำคัญและตระหนักถึงบริบททางสังคมที่ผู้กำกับหรือผู้เขียนบทภาพยนตร์ได้ทั้งร้อยรอยหรือได้นำเสนอเอาไว้ผ่านบทบาทของตัวละครและบริบททางสังคมที่ภาพยนตร์นั้นได้กล่าวถึง

ความหมายการเมืองบางประการที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง “บังไฟ”

เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการตีความตัวบทเพื่ออธิบายและเผยให้เห็นความหมายทางสังคมการเมืองที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง “บังไฟ” ทั้งนี้ผู้เขียนจะแบ่งเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

อำนาจเหนือธรรมชาติกับความคิดทางการเมือง

ภาพยนตร์เรื่องนี้ เริ่มต้นด้วยการแสดงให้เห็นว่าเรื่องราวต่อไปนี้เป็นเรื่องราวของชนเผ่าหนึ่งในประเทศลาว ซึ่งชนเผ่าดังกล่าวนี้มีคติความเชื่อในเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากฉากที่มีการเล่นไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และในลำดับต่อมา ก็ได้เล่าเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่งที่กำลังจะคลอดลูก ซึ่งเธอได้คลอดลูกออกมาเป็นเด็กชายฝาแฝด แต่เด็กหนึ่งคนได้เสียชีวิตตั้งแต่แรกเกิด ทั้งนี้ตามความเชื่อของชนเผ่าดังกล่าวเชื่อกันว่าการที่ทำให้กำเนิดลูกออกมาเป็นฝาแฝด เด็กคนหนึ่งจะผู้นำมาซึ่งความโชคร้ายขณะที่เด็กอีกคนจะเป็นผู้นำมาซึ่งความโชคดี ดังนั้นเมื่อพิสูจน์ไม่ได้ว่าเด็กคนไหนคือผู้นำมาซึ่งความโชคร้ายหรือเป็นผู้นำมาซึ่งความโชคดีจึงจำที่จะต้องฆ่าทั้งคู่ทิ้งเสีย แต่ในกรณีของหญิงสาวดังกล่าวลูกของเธอคนหนึ่งได้เสียชีวิตไปแล้ว เธอจึงไม่

ต้องการที่จะฆ่าลูกอีกคนที่รอด เธอจึงขอร้องแม่สามีของเธอให้เก็บเด็กอีกคนไว้ และให้เก็บเรื่องนี้เป็นความลับ แต่แม่สามีของเธอก็มีอคติกับเด็กคนนี้อยู่มาโดยตลอด และเชื่อว่าเด็กคนนี้เป็นผู้ที่นำมาซึ่งความโชคร้าย หรือเป็นตัวช่วยนั่นเอง

ภาพที่ 1

การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชนเผ่าหนึ่งในประเทศลาว

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทີที่ 0.01.02, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

ภาพที่ 2

การคลอดลูกของมะลิ

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทีที่ 0.01.44, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

ภาพที่ 3

ฉากที่แม่สามีของมะลิบอกให้กำจัดเด็ก

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทีที่ 0.02.43, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

จากตัวบทดังกล่าว สามารถที่จะอธิบายได้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ (Supersensible) หรือ ผี (Animism) เป็นมโนทัศน์ (Concept) ของมนุษย์ในสังคมบุพกาล (Primitive Society) ที่พยายามจะอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิต เช่น การกำเนิดโลก การเกิด การตายการนอนหลับ การตื่นนอน ความฝัน การเจ็บไข้ได้ป่วย การเกิดภัยพิบัติ ตลอดจนปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ซึ่งแนวความเชื่อดังกล่าวมีรากฐานมาจากความกลัว (Fear) ความงุนงง (Bafflement) ความทุกข์ทรมาน (Suffering) ความไม่มั่นใจในการดำรงชีวิต และเชื่อว่าสถานที่ และวัตถุต่างๆ อย่างเช่น ท้องฟ้า ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร ต้นไม้ กองไฟ ก้อนหิน ตลอดจนบ้านเรือน ฯลฯ ล้วนแต่มีวิญญาณ หรืออำนาจลึกลับ (Mystic) คอยควบคุมอยู่ (ยศ สันตสมบัติ, 2556; อकिन รพีพัฒน์, 2551) ซึ่งต่อมาความเชื่อในลักษณะดังที่กล่าว

ได้พัฒนาการไปสู่การบูชา กราบไหว้ เกิดเป็นข้อกำหนดกฎหรือข้อห้าม (Taboo) ประกอบกับการสร้างสัญลักษณ์เพื่อเป็นเครื่องหมายหรือรูปเคารพ (Totem) และมีพิธีกรรมเพื่อติดต่อสื่อสารกับวิญญาณหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีหมอผี (Sorcery) หรือ ร่าทรง (Shaman) ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารจนกระทั่งเกิดเป็น พิธีกรรมและแบบแผนที่ยึดถือปฏิบัติ ทั้งนี้ลักษณะของแบบแผนจะขึ้นอยู่กับโน้ตชน และค่านิยม (Values) ของแต่ละสังคม (ยศ สันตสมบัติ, 2556; ศิลป์ชัย เชาวเจริญรัตน์, 2558)

จากลักษณะของแนวความเชื่อดังกล่าว พบว่าร่องรอยของแนวความเชื่อใน ลักษณะเดียวกันนี้มีกระจายอยู่ทั่วไปในหลายสังคม แต่รูปแบบของพิธีกรรมในการ ติดต่อสื่อสารหรือวิธีการในการบูชาอาจจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมและ ค่านิยมของแต่ละสังคมอย่าง เช่น ชาวเอสกีโม ได้อาศัยพิธีกรรมบางอย่างเพื่อที่จะช่วย ให้ประสบความสำเร็จในการล่าสัตว์, ชาวโฮปีเดียน ในอเมริกาเหนือ ใช้การเต้นรำเพื่อ ขอฟัน และเพื่อความอุดมสมบูรณ์ในการทำเกษตร, ชาวเกาะโทรเบรียนด์ มีประเพณีการสร้างเรือแคนู เพื่อความสำเร็จในการหาปลา, การบวงสรวงเทพเจ้าสำคัญ 3 พระองค์ ของชาวเมารี ในนิวซีแลนด์ ได้แก่ เทพเจ้าแห่งท้องทะเล เทพเจ้าแห่งป่า และเทพเจ้าแห่งการเกษตร เพื่อขอความช่วยเหลือในการหาปลา ล่าสัตว์ และการ เพาะปลูก เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าชนเผ่าทั้งหลายต่างมีระบบในการที่จะประสานให้คน ในสังคมเข้าหากันได้ และคติอีกอย่างหนึ่งที่คล้ายกันคือการใช้ความเชื่อว่ามีเมื่อใดก็ตามที่ มีความบกพร่องหรือผิดพลาดจากการกระทำของคนในชุมชนจะทำให้เกิดอันตรายจาก โรคภัย หรือนำความโชคร้ายมาแก่ชุมชนด้วยเหตุที่เกิดจากการทำให้อำนาจวิเศษไม่ พอใจหรือโกรธแค้น ดังนั้นเอง จึงนำมาสู่การกำหนดแนวปฏิบัติหรือสร้างข้อห้ามของ ชุมชนขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบในการดำรงชีวิตร่วมกัน เช่น บางเผ่าการไม่เคารพต่อพ่อแม่ หรือผู้อาวุโสจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง, การห้ามขโมยของจากเพื่อนร่วมเผ่าเดียวกัน, ห้ามแต่งงานกันเองระหว่างพี่น้อง, ห้ามมีลูกผาแผด เป็นต้น (จูเลียน ฮักลีย์ และคณะ, 2547 แปลโดย จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี, 2547; ยศ สันตสมบัติ, 2556)

อนึ่ง นอกจากตัวบทที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบูชาอำนาจเหนือ ธรรมชาติ และอิทธิพลจากแนวความคิดความเชื่อดังกล่าวที่ส่งผลต่อวิถีคิดและวิถีในการ ดำเนินชีวิตของคนในสังคม ตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอไปแล้วนั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังได้

สะท้อนภาพให้เห็นถึงความหลากหลายในวัฒนธรรมการบูชาอำนาจเหนือธรรมชาติ ดังจะเห็นได้ในฉากที่ครัวของอาโลเดินทางอพยพมาถึงชุมชนแห่งหนึ่งที่กำลังจะจัดประเพณีจุดบั้งไฟ ซึ่งประเพณีดังกล่าวเป็นหนึ่งในวิธีการที่ผู้คนในสังคมนั้นพยายามที่จะติดต่อสื่อสารกับอำนาจเหนือธรรมชาติที่คนในท้องถิ่นเรียกว่า “แกน” เพื่อวิงวอนหรือขอพรให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล

ภาพที่ 4

การจุดบั้งไฟในประเพณีบุญบั้งไฟ

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทีที่ 1.21.50, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

คติความเชื่อเรื่อง “แกน” เป็นสิ่งที่คนหลายกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งในประเทศลาวและไทยมีความเชื่อว่า แกนคือสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่อยู่บนท้องฟ้า มีอำนาจที่จะสามารถบันดาลหรือควบคุมสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคมได้ ในบางท้องถิ่นเรียกแกนว่า “ผีฟ้า” ซึ่งความเชื่อเรื่องแกนหรือผีฟ้า เป็นความเชื่อที่ได้ถูกส่งต่อกันมาผ่านการบอก

เล่าทั้งในรูปแบบที่เป็นนิทานปรัมปรา และรูปแบบของการบันทึกเป็นพงศาวดาร ทั้งนี้ในการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับถณนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีแบบแผนแน่นอนหรือตายตัวแต่อย่างไร กล่าวคือ การบอกเล่าเรื่องถณนั้นเป็นการเล่าต่อ ๆ กันมาโดยอาจจะมีการต่อเติมเสริมแต่งตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ ดังนั้นจึงจะพบว่าบางเผ่าหรือบางชุมชนมีถณจำนวนมากมาย และถณแต่ละถณทำหน้าที่แตกต่างกันไป จากแนวความเชื่อดังกล่าวนี้อง จึงนำไปสู่การอ้อนวอน และบูชาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนสร้างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยเชื่อกันว่าแนวปฏิบัติต่าง ๆ นั้นจะคอยควบคุมหรือป้องกันไม่ให้คนในชุมชนไปทำให้ถณโกรธหรือเกิดความไม่พอใจ (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2528; สุมิตร ปิติพัฒน์, 2518)

เห็นได้ว่า คติความเชื่อในเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมหนึ่ง ๆ นับตั้งแต่การเกิด การสร้างวัฒนธรรม ประเพณี อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงร่องรอยของการพยายามสร้างกฎเกณฑ์ทางสังคมขึ้นมา เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำรงอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

การปะทะกันระหว่างความเชื่อกับวิทยาศาสตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้ นอกจากจะสะท้อนภาพให้เห็นในมิติเกี่ยวกับคติความเชื่อแล้วนั้น เนื้อหาของภาพยนตร์ยังมีการพยายามสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของบริบททางสังคมในประเทศลาวอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการนำประเด็นเรื่องการสร้างเขื่อนและการอพยพผู้คน มาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินเรื่อง อีกทั้งยังสอดแทรกเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงผลพวงจากการทำสงครามอีกด้วย

ภาพที่ 5

เขื่อนขนาดใหญ่ในประเทศลาว

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทีที่ 0.10.26, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

ภาพที่ 6

ลูกกระเบิดที่หลงเหลือจากการทำสงคราม

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทีที่ 0.52.33, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

อนึ่ง นอกจากประเด็นทางกายภาพที่สามารถเห็นได้จากภาพยนตร์โดยตรงตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอไปแล้วนั้น ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่แทรกอยู่ในเนื้อหาหรือตัวบทของภาพยนตร์เรื่องนี้ในรูปของสัญญาณ⁹ (Signs) คือ การปะทะกันระหว่างความเชื่อกับวิทยาศาสตร์ ต่อประเด็นดังกล่าว ผู้เขียนตีความว่า “เพอร์เฟิล” คือภาพแทนขององค์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากบทบาทที่กำหนดให้เขาเป็นอดีตทหารรับจ้าง และชอบใส่เสื้อสูทสีม่วง เหมือนกับ เจมส์ โจเซฟ บราวน์ จูเนียร์ (James Joseph Brown, Jr.) ศิลปินชาวอเมริกัน อีกทั้งบทบาทของตัวแสดงดังกล่าวยังถูก

9 ในทฤษฎีของนักทฤษฎีทางด้านสัญวิทยา อธิบายว่า สัญญาณคืออะไรก็ได้ที่ก่อให้เกิดความหมายโดยการเทียบเคียงให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากสิ่งอื่นและคนในสังคมเข้าใจหรือยอมรับได้ ดังนั้นด้วยนัยดังกล่าว สัญญาณจึงไม่จำเป็นต้องเป็นเครื่องหมายในทางภาษาอย่างเดียว หากแต่หมายรวมถึงภาพยนตร์ การเดินของคนในเมือง รองเท้าบูท ภาพถ่าย เพลง และการกระทำต่าง ๆ (โปรดดูรายละเอียดใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2551)

กำหนดให้เขามีลักษณะที่แตกต่างและเข้าไม่ได้กับชาวบ้านทั่วไป ขณะที่ยาของอาโลนั้น ผู้เขียนตีความว่าเธอคือภาพแทนของคติความเชื่อแบบชาวบ้านดั้งเดิม นั่นคือความเชื่อในเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติ ส่วนอาโลคือภาพแทนของคนอีกรุ่นที่เกิดมาท่ามกลางการปะทะสังสรรค์ของความรู้ความเชื่อร่วมสมัย

อนึ่ง เนื้อเรื่องหรือตัวบทของภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ จะเห็นได้ชัดเจนในตอนที่ครอบครัวของอาโลเดินทางมาถึงชุมชนที่กำลังจะจัดประเพณีจุดบั้งไฟ ทันทีที่ทราบว่าจะมีการแข่งขันจุดบั้งไฟและมีเงินรางวัลจำนวนมาก อาโลก็อยากที่จะเข้าร่วมการแข่งขันดังกล่าวด้วย แต่เขากลับโดนยาของเขาห้ามไม่ให้ทำบั้งไฟเข้าร่วมการแข่งขัน ทั้งนี้เพราะกลัวว่าบั้งไฟของอาโลนั้นจะระเบิดและทำให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อน เพราะยาของเขาเชื่อว่าเขานั้นคือตัวช่วย แต่อาโลไม่เชื่อเช่นนั้นเขายืนยันที่จะทำบั้งไฟเข้าร่วมการแข่งขัน เขาจึงไปปรึกษาลุงเพอร์เฟิล จนกระทั่งลุงได้บอกวิธีการในการทำดินปืนเพื่อเป็นเชื้อเพลิงของบั้งไฟ จากนั้นอาโลก็ได้ทำการทดลองซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่หลายครั้งกว่าที่จะเขาทำสำเร็จ ซึ่งตัวบทดังกล่าวนี้เองคือสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ระหว่างวิทยาศาสตร์กับโชคชะตาที่ถูกกำหนดด้วยอิทธิพลทางความเชื่อ

ภาพที่ 7

อาโลกำลังตำถ่านเพื่อเตรียมทำดินปืน

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทีที่ 1.16.24, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

ภาพที่ 8

อาโลททดลองยิงปืนที่เขาสร้างขึ้น

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทີที่ 1.18.23, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

ภายหลังจากที่อาโลทำบั้งไฟเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาได้นำบั้งไฟของเขาไปเข้าร่วมการแข่งขัน และท้ายที่สุดเขาก็ได้รับรางวัลชนะเลิศ เนื่องจากบั้งไฟขึ้นได้อย่างสวยงาม เป็นไปตามคำแนะนำของลุงเพอร์เฟิล (เป็นไปตามสมมติฐานทางวิทยาศาสตร์) ยิ่งกว่านั้นหลังจากบั้งไฟของอาโลพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าจากนั้นได้มีฝนตกลงมา ในที่นี้หากอธิบายตามคติความเชื่อเกี่ยวกับ “แถน” นั้นหมายความว่าแถนได้รับรู้และพอใจต่อการกระทำดังกล่าวแล้ว และภายหลังจากที่อาโลชนะการแข่งขัน เขาก็ได้รับเงินรางวัลจำนวนมากพร้อมทั้งได้รับการยอมรับจากทุกคนในสังคมรวมทั้งย่าและพ่อของเขาด้วย แต่อย่างไรก็ดี ขณะที่ทุกคนกำลังดีใจกับชัยชนะของอาโล ภาพยนตร์ก็ตัดฉากมาที่ลุงเพอร์เฟิลที่ยืนอยู่บนรถขนซากอาวุธสงครามที่กำลังจะเดินทางจากทุกคนไป

ต่อประเด็นดังกล่าวผู้เขียนมีข้อคิดเห็นว่า ตัวบทภาพยนตร์เรื่องนี้ได้กำหนด
 ปมของเรื่องเอาไว้ที่น่าสนใจ กล่าวคือตัวบทภาพยนตร์ไม่ได้อธิบาย หรือแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการที่อาโลชนะนั้นเป็นเพราะองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมด
 ขณะเดียวกันก็ไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนหรือยืนยันว่าการที่อาโลชนะการแข่งขัน
 นั้นเกิดขึ้นเพราะความพึงพอใจของแถน ซึ่งผู้เขียนตีความต่อเหตุการณ์นี้ว่า แม้
 วิทยาศาสตร์เองจะเป็นองค์ความรู้สมัยใหม่ แต่ในขณะเดียวกันองค์ความรู้ดังกล่าวก็
 ไม่ได้สร้างแค่เพียงประโยชน์ต่อสังคม หากแต่ซากอาวุธสงครามทั้งหลายที่ปรากฏในบท
 ภาพยนตร์ก็ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดมาจากองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ด้วย
 เช่นกัน ในส่วนคติความเชื่อก็เช่นกัน ไม่ได้เป็นสิ่งที่ยืนยันว่าความเชื่อเหล่านั้นผิดหรือ
 ล้าสมัยเสมอไป หากแต่ในบางบริบทคติความเชื่อเองก็ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการ
 ปกครองหรือหลอมรวมให้คนในสังคมหนึ่ง ๆ ได้มีวิถีชีวิตอยู่ภายใต้กรอบหรือข้อตกลง
 ร่วมกัน

อนึ่ง ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ร่วมกันได้ของทั้งองค์
 ความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับคติความเชื่อในเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติ ดังจะเห็นได้
 ชัดเจนในฉากที่บั้งไฟของอาโลพุ่งทะยานขึ้นสูงสุดแล้วเกิดฟ้าร้องและมีฝนตกลงมา แม้
 ในปัจจุบันการรับรู้ของคนทั่วไปจะมีความเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์นั้นเป็นปฏิปักษ์กับแนว
 ความเชื่อดั้งเดิมอย่างสุดโต่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วทั้งสองสิ่งมีมิติและพื้นที่ที่สามารถ
 ดำรงอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและความเหมาะสมของพื้นที่และ
 เวลาเป็นตัวกำหนด

ภาพที่ 9

อาโชนำบังไฟเข้าร่วมแข่งขัน

หมายเหตุ. จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาทิตี 1.22.51, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

ภาพที่ 10

ลุงเฟอร์เฟิลกำลังจะเดินทางจากไป

หมายเหตุ: จาก “ภาพยนตร์เรื่อง บั้งไฟ” โดย คิม มอร์ดันท์, 2557, นาที่ที่ 1.30.05, (<https://redlampfilms.com/the-rocket>)

มองภาพยนตร์เรื่องบั้งไฟผ่านกรอบแนวความคิดการครองอำนาจนำ

การครองอำนาจนำ เป็นแนวความคิดทางการเมืองของอันโตนิโอ กรัมสซี (Antonio Gramsci) นักคิดชาวอิตาลี แนวความคิดดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะใช้ทำความเข้าใจในเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Relations of Power) ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะต้องเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้มาจากการครอบงำ (Domination) โดยการบังคับ หากแต่เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความยินยอม (Consent) ซึ่งหลักการดังกล่าวกรัมสซีพัฒนาต่อมาจากแนวความคิดการครองอำนาจนำที่เคยถูกนำไปใช้ในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนิยมประชาธิปไตยแห่งรัสเซีย ซึ่งเป็นเพียงภาคปฏิบัติของการใช้อำนาจ กรัมสซีได้เพิ่มมิติทางด้านวัฒนธรรม ศีลธรรม และปัญญาชน เข้าไปเป็นกรอบเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่ตีใน

การมองโลกแบบใหม่ (Good Sense) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การครองอำนาจน่าเป็นสภาวะทางสังคมการเมืองที่ได้ทำการรวมเอาปรัชญาและการปฏิบัติเข้าด้วยกันเพื่อที่จะนำไปสู่การทำให้คนในสังคมมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ดี (Simon, 1999; วัชรพล พุทธรักษา, 2557) และจากการเพิ่มมิติต่าง ๆ เข้ามาในเอง ส่งผลให้แนวคิดว่าการครองอำนาจน่าจะต้องไปมีปฏิสัมพันธ์กับแนวความคิดอื่น อย่างเช่น แนวความคิดเกี่ยวกับปัญญาชน¹⁰ แนวคิดกลุ่มทางประวัติศาสตร์¹¹ และเป็นเครื่องมือ

¹⁰ต่อเนื่องจากปฏิบัติการของแนวคิดการครองอำนาจน่า ซึ่งไม่ว่าจะเป็นปฏิบัติการทางด้านวาทกรรมหรือด้านกิจกรรม ล้วนแล้วต่างต้องเกิดจากปัญญาชนเป็นผู้คิดค้นวิธีการแสวงหาเนื้อหา หรืออาจจะเป็นผู้ลงมือในการปฏิบัติเสียเอง ดังนั้น กรัสม์ จึงให้ความสำคัญและสนใจในการวิเคราะห์ประเภทและบทบาทหน้าที่ของปัญญาชน ซึ่งเขาได้แบ่งประเภทของปัญญาชนออกเป็น 2 ประเภท คือ ปัญญาชนที่ยึดโยงกับชนชั้น (Organic Intellectuals) และปัญญาชนที่ข้ามชนชั้นได้ (Traditional Intellectuals) ในส่วนของมุมมองต่อปัญญาชนของกรัสม์ขึ้นก่อนข้างที่จะแตกต่างไปจากมุมมองหรือการรับรู้ของคนโดยทั่วไปที่มีมักจะเข้าใจและคาดหวังว่าปัญญาชนจะต้องเป็นผู้ที่มากด้วยปัญญา แต่กรัสม์กลับมองว่าปัญญาชนคือผู้ที่มีบทบาทในเชิงของการจัดการองค์การ หรือมีบทบาทในด้านของอุดมการณ์/วัฒนธรรมธรรม ในสังคม ซึ่งอาจจะจะเป็นครูบาอาจารย์ นักบวช ผู้จัดการ เสมียนในโรงงาน นักเขียน เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญญาชนในมุมมองของกรัสม์ขึ้นนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นชนชั้นสูงหรือมีฐานะร่ำรวยเท่านั้น หากแต่เขาให้ความสนใจที่บทบาทและหน้าที่ของคนเหล่านี้ อย่างไรก็ตามกรัสม์เองก็ไม่ได้ละเลยที่จะลงถึงถึงความเชื่อมโยงที่ผูกติดกับทางเศรษฐกิจด้วย ซึ่งหากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก็อาจจะส่งผลต่อการเกิดขึ้นของชนชั้นใหม่ๆ และนำมาซึ่งการเกิดปัญญาชนแบบใหม่ด้วยเช่นกัน (Hoare, and Sperber; วัชรพล พุทธรักษา, 2557; กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

¹¹สำหรับแนวความคิดที่ว่าด้วยกลุ่มทางประวัติศาสตร์ เป็นแนวความคิดที่ใช้เพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงสภาวะที่ชนชั้นและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจการเมือง วัฒนธรรม และอุดมการณ์ ซึ่งจากเดิมนั้น (ลัทธิมาร์กซ์) ใช้เกณฑ์การแบ่งแยกกลุ่มบุคคลในสังคมออกจากกันโดยใช้ผลประโยชน์เป็นตัวบ่งชี้ฐานะทางชนชั้น และเห็นว่าชนชั้นคือต้นตอของปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเกณฑ์การแบ่งในลักษณะดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ของโครงสร้างส่วนล่าง แต่กรัสม์ชี้เห็นว่ากรออธิบายโดยใช้เกณฑ์ทางชนชั้นนั้นไม่เหมาะสมที่เป็นนามธรรมเกินไป เขาจึงเสนอในลักษณะการแบ่งกลุ่มที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเสนอว่าในแต่ละช่วงเวลาของประวัติศาสตร์อาจจะเกิดกลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ ที่เกิดจากกลุ่มต่าง ๆ ชนชั้นต่าง ๆ มารวมมือกัน เพื่อที่จะต่อสู้กับกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นลักษณะของกลุ่มประวัติศาสตร์จึงเป็นผลรวมของการที่โครงสร้างต่าง ๆ มาประกอบกันและเกิดเป็นเอกภาพเชิงซับซ้อนและขัดกันภายใน (Complex and Contradictory Unity) และมีลักษณะเป็นการเกาะเกี่ยวทั้งในระดับแนวตั้ง (Vertical) คือการข้ามระหว่างชนชั้น และระดับราบ

ในการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด และพื้นที่ทางวัฒนธรรม¹² (War of Position) ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วแต่เป็นแนวความคิดที่ยึดโยงอยู่กับพื้นที่ของโครงสร้างส่วนบน (Super-Structure) (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

ทั้งนี้ เมื่อนำกรอบแนวความคิดดังกล่าว มาทำการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์เรื่องบังไฟ จะสามารถอธิบายได้ว่า คติความเชื่อที่ถูกส่งต่อมาตั้งแต่สมัยบุพกาลนั้น ได้พัฒนามาจนถึงระดับที่สามารถทำให้คนในชุมชนมีความเห็นพ้องต้องกันหรือเกิดการยินยอมพร้อมใจ (Consent) ทั้งนี้อาจจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม จนกระทั่งการปรากฏตัวขึ้นของลุงเพอร์เฟิล ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนตีความว่าเป็นภาพแทนขององค์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์หรือแบบปฏิฐานนิยม ได้เข้ามาทำลายชุดความคิดความเชื่อดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น ซึ่งการทำลายชุดความคิดดังกล่าว ในภาษาของกรัมสกีเรียกการกระทำในลักษณะนี้ว่า การให้ได้มาซึ่งสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่ (Good Sense) นอกจากนี้ ผู้เขียนยังตีความต่ออีกว่า การที่ลุงเพอร์เฟิลได้ถ่ายทอดชุด

(Horizontal) ที่เป็นกลุ่มย่อยทางชนชั้นของกลุ่มต่าง ๆ ภายในชนชั้นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี ไม่ว่ากลุ่มประวัติศาสตร์ในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วงขณะหนึ่งจะมีความสัมพันธ์กับผู้คนในกลุ่มพลังในสังคมอย่างไร แต่มุมประวัติศาสตร์นั้น ๆ ก็จะต้องเชื่อมโยงอยู่กับศักยภาพของกลุ่มพลังใหม่ และเป็นกลุ่มพลังที่ก้าวหน้า ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์ทางเลือกใหม่อยู่เสมอ ๆ (Gramsci, 1971; กาญจนา แก้วเทพ, 2541; วัชรพล พุทธิรักษา, 2557; เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, 2551)

¹²แนวความคิดที่ว่าด้วยการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด เป็นหนึ่งในยุทธวิธีของการต่อสู้เพื่อแย่งชิงความได้เปรียบทางการเมือง ซึ่งกรัมสกีเห็นว่าการทำสงครามขับเคลื่อนยึดพื้นที่ (War of Movement) นั้น อาจจะเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับรัฐที่มีอำนาจทางการเมืองที่เปราะบาง เป็นรัฐที่มีกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่าง ๆ ที่ยังพัฒนาไม่เต็มที่ อย่างเช่นการปฏิวัติของพรรคบอลเชวิค ในปี ค.ศ. 1917 แต่อย่างไรก็ดี กรัมสกีเห็นว่าแม้ว่าจะสามารถยึดอำนาจรัฐมาได้ แต่ยังคงยากที่จะรักษาอำนาจนั้นไว้ได้อย่างยาวนานและยั่งยืน ดังนั้นเขาจึงเสนอแนวทางที่วาดด้วย “การทำสงครามเพื่อช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด” เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองอำนาจที่สามารถเข้าไปเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รวมทั้งการจัดระเบียบทางสังคมใหม่อย่างยั่งยืน สำหรับแนวทางวิธีกรนั้นกรัมสกีไม่ได้เสนอเอาไว้อย่างชัดเจน หากแต่ให้แนวทางเอาไว้ว่าจะต้องมีกระบวนการที่คนกลุ่มหนึ่งทำให้ความคิด อุดมการณ์ จริยธรรม วัฒนธรรมของตนเอง กลายเป็นความคิดและวัฒนธรรมหลักของสังคมนั้นๆให้ได้ ซึ่งกลไกต่าง ๆ เหล่านั้นอาจจะใช้ผ่านสถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า การครอบครองอำนาจนำทางอุดมการณ์ (Hegemony) (Gramsci, 1971; Hoare, and Sperber, 2016; Simon, 1999; กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

ความรู้เกี่ยวกับการทำบั้งไฟโดยใช้หลักการของวิทยาศาสตร์ให้กับอาโลอนั้น คือภาพสะท้อนให้เห็นถึงการใช้แนวความคิดว่าด้วยปัญญาชนตามแบบของกรัมสกี (Gramsci's Conception of the Intellectuals) และนอกจากนี้เขายังได้ใช้การแข่งขันบั้งไฟ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมหลักของท้องถิ่น เป็นพื้นที่ที่จะใช้ในการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (War of Position) ซึ่งจากตัวบทของภาพยนตร์ได้สะท้อนให้เห็นว่าวิธีการดังกล่าว เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้อาโลอนั้นหลุดพ้นจากความเป็นตัวช่วย ซึ่งเป็นพันธนาการที่ติดตัวเขามาตั้งแต่เกิดเนื่องจากคติความเชื่อแบบดั้งเดิม

แต่อย่างไรก็ดี ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังได้ทิ้งปมเอาไว้ในฉากที่ลุงเพอร์เฟิลต้องจากทุกคนไป ทั้ง ๆ ที่อาโโลสามารถเอาชนะการแข่งขันได้แล้ว ต่อกรณีดังกล่าวหากพิจารณาผ่านวิธีการใช้กรอบแนวความคิดของอันโตนิโอ กรัมสกี ที่ว่าการจะทำความเข้าใจหรือการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองหนึ่ง ๆ นั้น มันมีประเด็นในเรื่องของเงื่อนไข ความซับซ้อนของสังคมในแต่ละบริบทเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังรวมถึงความสัมพันธ์ในเรื่องของพื้นที่และเวลาของแต่ละสังคมการเมืองด้วย ดังนั้นเองการจากไปของลุงเพอร์เฟิล ผู้เขียนจึงตีความว่าหน้าที่ของเขาคือแค่ช่วยให้อาโโลหลุดพ้นจากพันธนาการเท่านั้น ส่วนบุคคลอื่น ๆ ในสังคมนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะบางประการ

จากการทดลองศึกษาเพื่อความหมายทางการเมืองผ่านภาพยนตร์เรื่อง “บั้งไฟ” ในครั้งนี้ที่ผู้เขียนได้เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามว่า ในภาพยนตร์เรื่องนี้มีความหมายหรือมีร่องรอยของความคิดทางการเมืองอยู่หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตัวบทจากภาพยนตร์แล้ว ทำให้ผู้เขียนสามารถที่จะอธิบายและชี้ให้เห็นถึงความหมายและร่องรอยของความคิดทางการเมืองอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ 1) การเผยให้เห็นถึงความหมายทางการเมืองจากการบูชาหรือการพยายามติดต่อสื่อสารกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวของคนในสมัยบุพกาลหลายสังคมพัฒนาจากคติความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติให้กลายมาเป็นแนวปฏิบัติหรือข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม 2) การชี้ให้เห็นถึงร่องรอยของการปะทะ

และการดำรงอยู่ร่วมกันระหว่างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับคติความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ต่อประเด็นดังกล่าวหากย้อนกลับไปพิจารณาถึงแนวทางการหาความรู้ในแบบปฏิฐานนิยมอย่างละเอียด จะเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า แท้แล้ววิทยาศาสตร์เองไม่ได้ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์กับแนวทางอื่น ๆ อย่างสุดโต่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของจิตวิญญาณ เรามักจะเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ไม่เชื่อในเรื่องเหล่านี้ แต่แท้จริงนักปฏิฐานนิยมปฏิเสธที่จะศึกษาสิ่งที่ประสาทสัมผัสไม่สามารถเข้าถึงได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าวิทยาศาสตร์จะไม่เชื่อสิ่งเหล่านั้น ดังนั้นประเด็นที่ตัวบทได้สร้างปมเอาไว้ตอนจบจึงเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มันสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้หากมีความเหมาะสมในเรื่องของพื้นที่และเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง 3) จากการที่ผู้เขียนได้ทดลองใช้แนวคิดทฤษฎีทางการเมืองของอันโตนิโอ กรัมสซี ที่ว่าด้วยการครองอำนาจมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ นอกจากจะช่วยให้เห็นถึงมิติการต่อสู้ทางการเมืองที่ผู้เขียนได้อธิบายไปแล้วนั้น ยังสามารถช่วยให้เห็นภาพของการนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวไปปฏิบัติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือด้วยการที่กรัมสซีไม่ได้เสนอรูปแบบหรือแนวทางในการนำเอาแนวความคิดและทฤษฎีทางการเมืองของเขาไปปฏิบัติ ดังนั้นเองผู้ที่สนใจในแนวคิดทฤษฎีการเมืองดังกล่าว จึงต้องแสวงหาวิธีการนำเอาไปใช้เอง ซึ่งในกรณีที่ผู้เขียนได้นำเสนอผ่านภาพยนตร์เรื่องบังไฟไปนั้น ผู้เขียนมีข้อคิดเห็นว่าวิธีการดังที่ได้กล่าวไปนั้น สามารถจะนำไปประยุกต์และพัฒนาให้เข้ากับบริบทของสังคมและการเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่ยังคงมีแนวความคิดที่รกรากทำร้ายอีกจำนวนมาก

อนึ่ง นอกจากร่องรอยความของแนวความคิดทางการเมืองที่ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นและอธิบายให้เห็นถึงความหมายจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์เรื่องนี้แล้วนั้น ไม่ได้หมายความว่าในภาพยนตร์เรื่องนี้จะไม่มีร่องรอยหรือความหมายทางการเมืองอย่างอื่นปรากฏอยู่ก็ กล่าวคือนอกจากร่องรอยหรือความหมายทางการเมืองที่ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นแล้วนั้น ในภาพยนตร์เรื่องนี้ยังมีความหมายทางการเมืองอย่างอื่นแฝงอยู่ด้วย หากแต่ด้วยข้อจำกัดบางประการ รวมทั้งการเลือกใช้เครื่องมือในการศึกษาที่ส่งผลต่อข้อจำกัดในการอธิบาย จากข้อจำกัดดังกล่าวหากมีผู้สนใจนำไปพัฒนาหรือ

ศึกษาเพิ่มเติม ผู้เขียนคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อีกทั้งจะเป็นการขยายพรมแดนของศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองให้มีมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์: แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- เก่งกิจ กิติเรียงลาภ. (2557). *การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศไทยจาก พ.ศ.2535 ถึง พ.ศ. 2549*. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2528). *รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสาน ในช่วงกึ่งศตวรรษ*. สถาบันวิจัยศิลปและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จูเลียน ฮักซ์ลีย์ และคณะ (2547). *วิวัฒนาการแห่งความคิด: ภาคนุษย์และโลก*. (จุฑาทิพย์ อุมะวิชณี, ผู้แปล). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). *ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง*. โครงการตำราและสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยันต์ ไชยพร. (2557). *นิติ เอียวศรีวงศ์ ใน/กับวิกฤตการเมืองไทย*. สำนักพิมพ์คบไฟ.
- _____. (มปท.). *เอกสารอ่านประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาในแนวประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง ปรัชญา การเมือง และทฤษฎีการเมือง*. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2537). *การศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดไทย*. เอกสารประกอบการสัมมนาเตรียมการวิจัย นักคิดไทย จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา. (2552). *ศิลปะแขนงที่เจ็ด เพื่อวัฒนธรรมการวิจารณ์ภาพยนตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิมพ์ลิก บุเคอร์รี่.

- เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์. (2561). *ความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในประเทศไทยจนถึง พ.ศ. 2475: การก่อรูป, การประชันความหมาย และการผสมผสาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis)
- ยศ สันตสมบัติ. (2556). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2557). *บทสำรวจความคิดทางการเมืองของอันโตนิโอ กรัมสกี*. สำนักพิมพ์สมมติ.
- วิสิฐ อรุณรัตน์นันท. (มปท.). *ศิลปะในชีวิตประจำวัน* [เอกสารไม่ได้มีการตีพิมพ์]. คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิลป์ชัย เชาว์เจริญรัตน์. (2558). *ศาสนายุคโพสต์โมเดิร์น*. http://sinchaichao.blogspot.com/2015/06/blog-post_63.html
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2561). *โลกที่คิดว่าคุ้นเคย? ความคิดทางการเมืองไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310*. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2527). *ตัวบท (The text) กับการเรียนการสอนวิชาปรัชญาการเมือง*. ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุมิตร ปิตีพัฒน์. (2518). *ศาสนาและความเชื่อของไทยคำ*. โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- อคิน รพีพัฒน์. (2551). *วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของคลีฟฟอร์ด เกียร์ซ*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ.
- อนุสรณ์ ลีมนณี. (2561). *การอธิบายกับการวิเคราะห์ทางการเมือง : แนวคิดและข้อโต้แย้งทางปรัชญาสังคมศาสตร์*. สยามปริทัศน์.
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the Prison Notebooks*, ed. Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith. Trans. Lawrence Wishart.
- Hoare, G. and Sperber, N. (2016). *An Introduction to Antonio Gramsci his life, Thought and Legacy*. Bloomsbury Publishing PLC.
- Red Lamp Films. (2013). *The Rocket*. <https://redlampfilms.com/the-rocket>
- Red Lamp Films. (2014). *Press*. <https://redlampfilms.com/the-rocket-press>

- Simon, R. (1999). *Gramsci's Political Thought An Introduction*. The Electric Book Company Ltd.
- Skinner Quentin. (1969). Meaning and Understanding in the History of Ideas. *History and Theory*. 8(1), 3-53.
- The New York Times. (2014). MOVIE REVIEW. <https://www.nytimes.com/2014/01/10/movies/the-rocket-directed-by-kim-mordaunt.html>

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริม
และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน¹

Roles of Local Government Organizations in Promoting and
Developing Sustainable Quality of Life for Ethnic Groups²

ปรีชัย ดาวอุดม³

Parichai Daoudom⁴

ศรวุฒิ งามยิ่ง⁵

Sarawut Ngamyin⁶

จรรย์ยา กิติไพศาลนนท์⁷

Charanya Kitipaisannon⁸

¹บทความวิจัยนี้นำเสนอจากงานวิจัยเรื่องบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืนทุนสนับสนุนการวิจัยจาก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

²This Research Paper is Presented From The Research on the Role of Local Government Organizations in Promoting and Developing The Quality of Life of Ethnic Groups in a Sustainable Manner. Research Funding From Sirindhorn Anthropology Center (Public Organization) Fiscal Year 2021

³อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, หัวหน้าโครงการวิจัย, E-Mail: pharichai@g.swu.ac.th

⁴Lecturer of the Doctor of Philosophy Program, Department of Development Education Graduate School, Srinakharinwirot University, Head of the Research Project

⁵อาจารย์ ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายประถม, นักวิจัย

⁶Teacher at Srinakharinwirot University, Prasarnmit Demonstration School (Elementary), Researcher, E-Mail: ohmlove@hotmail.com

⁷นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ผู้ช่วยนักวิจัย, E-Mail: k.jarunya@gmail.com

⁸Doctor of Philosophy Program, Students Department of Development Education, Graduate School Srinakharinwirot University, Research Assistant

Received: 31 ต.ค. 2565

Revised: 26 ธ.ค. 2565

Accepted: 26 ธ.ค. 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในการลดผลจากการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมภายในประเทศต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิถีชีวิต วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อย่างโดดเด่น

ผลวิจัย พบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ สอดคล้องตามตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของประชากร 8 ด้าน ได้แก่ อาหารและโภชนาการ สุขภาพ การศึกษา สภาพแวดล้อมรายได้ การมีงานทำ สถานภาพสตรี และที่อยู่อาศัย โดยมีทั้งบทบาททางตรงและทางอ้อม ส่วนรูปแบบ/แนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ (1) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (2) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สถานะของความเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่ (3) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการอาศัยวัฒนธรรม ประเพณี หรือพลงภายในชุมชน (4) การแก้ไขข้อจำกัดทางกฎหมายโดยด่วนเพื่อทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกลไกที่เป็นทางการในการให้บริการกับกลุ่มผู้เสียเปรียบอย่างยาวนานได้อย่างเท่าเทียม

คำสำคัญ: บทบาท, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การส่งเสริม, พัฒนาคุณภาพชีวิต, กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

This research paper aims to analyze the roles and duties of local administrative organizations in promoting and developing the quality of life of ethnic groups and to propose policy proposals on the promotion and development of the quality of life of ethnic groups in reducing the effects of unequal practices within the country to local governments and related agencies. Using qualitative research method, data collection by study from documentary research and interviews with practitioners or executives of Provincial Administrative Organizations or Sub-District Administrative Organizations with results in development and promotion of the quality of life of ethnic groups was outstanding.

The results showed that the role of local government organizations in accordance with the law in promoting and improving the quality of life of ethnic groups corresponds to the eight indicators of the quality of life, namely food and nutrition, health, education, environment, income, employment, women's status and housing, with both direct and indirect roles. As for the model/ guidelines for the implementation of the local administrative organizations on the promotion and development of the quality of life of ethnic groups consisted of 3 approaches: (1) the implementation guidelines for the promotion and development of the quality of life of ethnic groups according to the legal authority. (2) guidelines for the promotion and development of the quality of life of ethnic groups by using the status of representatives of the people in the area. (3) the implementation guidelines for the promotion and development of the quality of life of

ethnic groups by relying on culture, tradition, or power within the community. 4) Urgently amending legal restrictions to enable local governments to have a formal mechanism to provide equal services to disadvantaged groups for a long time.

Keywords: Roles, Local Government Organizations, Promoting, Developing Quality of Life, Ethnic Groups

บทนำ

การพัฒนาที่มุ่งไปสู่ความทันสมัยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่นำความเจริญ ความสะดวก สบายในการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมทั่วไป แต่ในอีกด้านหนึ่งการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยนั้นได้ก่อให้เกิดการกดทับ ปิดกั้น กีดกันผู้คนในสังคมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่พึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติตามวิถีดั้งเดิม ให้กลายเป็นกลุ่มคนที่มีความเปราะบาง ขาดความมั่นคงในที่ทำกินและที่อยู่อาศัย เข้าไม่ถึงสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ตลอดจนสิทธิในการใช้ประโยชน์ และร่วมดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ดังปรากฏสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ในหลายพื้นที่ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง, กลุ่มชาติพันธุ์ชาวละ, กลุ่มชาติพันธุ์มณี ฯลฯ ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ขาดความมั่นใจและภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิม ถูกดูถูก ดูแคลนจากคนที่ไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามจากกลุ่มเครือข่ายชาติพันธุ์ องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ เสนอแนวทางการกระจายอำนาจเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในลักษณะของการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในการนำเสนอปัญหา ความต้องการ และเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายกับรัฐบาล สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 70 ที่บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน

ในปัจจุบันรัฐกำหนดให้มีแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ภายใต้ 3 เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ การปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เน้นการจัดอุปสรรคในเชิงโครงสร้าง อาทิ ข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน การขาดความต่อเนื่องในการจัดระบบสวัสดิการชุมชน การขาดการบูรณาการ งานพัฒนาชุมชนระหว่างภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการภายใต้เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ (1) การเพิ่มสิทธิหน้าที่ อำนาจ ทรัพยากร (2) การจัดอุปสรรค ปกป้อง ค้ำครอง และ (3) การเพิ่มพลัง ความสามารถ โดยจะพัฒนาเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมายใน 2 ส่วนสำคัญ คือ การปฏิรูปเชิงพื้นที่ และการปฏิรูประบบและกลไก เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหารชุมชน และการบริหารทรัพยากร ภายใต้ 4 กิจกรรมสำคัญ ได้แก่ (1) ปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่ โดยให้ตำบลเป็นพื้นที่การพัฒนาอย่างบูรณาการ มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์/แผนแม่บทชุมชนแบบบูรณาการ และให้มีคณะกรรมการ ประชาธิปไตยสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับจังหวัดและระดับประเทศ (2) ปฏิรูปสิทธิและบทบาทชุมชน โดยจัดทำ พ.ร.บ. รองรับสิทธิชุมชนและบุคคล พ.ร.บ. ยุติธรรมชุมชน แก๊ซ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 หรือ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญ และยกระดับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจาก องค์กรมหาชนให้มี พ.ร.บ. รองรับเพื่อความคล่องตัวในการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ, 2561) นอกจากนี้ภายใต้กรอบของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ เป้าหมายที่ 10 ยังมุ่งลดความไม่เท่าเทียมทั้งในและต่างประเทศโดยตัวชี้วัดที่ 10.2 และ 10.3 กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ว่าภายในปี ค.ศ. 2030 จะต้องมีการเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองโดยไม่คำนึงถึง อายุ เพศ ความพิการ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ กำเนิด ศาสนา หรือเศรษฐกิจ หรือสถานะอื่น ๆ และ ความมั่นใจที่ว่าคนทุกคนในประเทศจะได้รับโอกาสที่เสมอภาค ลดผลการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงยกเลิกกฎหมาย นโยบาย และการดำเนินงานที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ถือว่าสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น (ปณิธเรียรชัยพฤกษ์, 2561) ที่ต้องการให้ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองในลักษณะของการมีอำนาจการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นทั้งในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรงบประมาณ บุคลากรได้ด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 249-254) นั้นได้สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสภาพภูมิประเทศ ประชากร กิจกรรมทางเศรษฐกิจและอื่นๆ อันเป็นเหตุให้ความต้องการของแต่ละท้องถิ่นมีไม่เหมือนกัน รวมถึงปัญหาในแต่ละท้องถิ่นก็ย่อมมีความหลากหลายต่างกันไปด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาไปพร้อมกับความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีการดำรงชีวิต การใช้ภาษาในแต่ละท้องถิ่น ย่อมมีความแตกต่างของปัญหา และความต้องการของแต่ละกลุ่มที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งไม่สามารถจัดการปัญหาได้ด้วยวิธีการหรือรูปแบบเดียวกันในหลาย ๆ พื้นที่ การหยิบยกประเด็นการปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ขึ้นมาพิจารณาไปพร้อมกัน จึงต้องการนำเสนอให้เห็นว่า การปกครองท้องถิ่นที่ดี จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาพื้นฐานของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถกระจายการพัฒนาของประเทศออกไปให้ทั่วถึงอย่างกว้างขวางและเสมอภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปกครองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทสังคม วัฒนธรรมที่ตนดำรงอยู่ นอกจากนี้ การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม เป็นประเด็นปฏิรูปสำคัญในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐ ทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจน สามารถนำไปจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลและให้เกิดการบูรณาการข้อมูลด้านสังคมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นทิศทางที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือได้มีการกำหนดไว้

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล โดยออกแบบระบบเชื่อมโยงกับข้อมูลประเภทอื่น ๆ และรวมอยู่ในข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของรัฐบาล พร้อมออกแบบระบบความปลอดภัยควบคู่กับระบบฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังมีความพยายามผลักดันกันอยู่ในระดับกลไกของรัฐบาล

ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต่างเผชิญปัญหาการสูญเสียอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการใช้ภาษา การแต่งกาย การดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิม เนื่องจากไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมส่วนใหญ่ เช่น วิธีการทำไร่หมุนเวียนของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่กลายเป็นประเด็นความขัดแย้งทางความคิดและการปฏิบัติงาน การบังคับใช้กฎหมายระหว่างชาวกะเหรี่ยงกับหน่วยงานภาครัฐ, การเผชิญปัญหาการไม่รับรองสัญชาติ ทำให้สูญเสียโอกาสในการเข้าถึงบริการสวัสดิการจากรัฐทั้งในด้านการจัดบริการสาธารณสุข การจัดการศึกษา ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ ตลอดจนปัญหาการขาดความมั่นคงในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย และการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เหล่านี้เป็นประเด็นปัญหาที่มีระดับความเข้มข้นและรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น หากแต่เมื่อการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์มักถูกกำหนดจากรัฐบาลกลางในลักษณะเหมารวม จึงส่งผลให้การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในระดับท้องถิ่นขาดรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานที่หลากหลาย

ในระดับพื้นชุมชนยังปรากฏการจัดกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนชาติพันธุ์ในหลายพื้นที่ที่สะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาชุมชนของตน ทั้งในด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรม, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรม ผ่านการขับเคลื่อนการประกาศพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษ ตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม 2553 (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2563) สะท้อนให้เห็นมุมมองต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่เปลี่ยนจากผู้อพยพความช่วยเหลือผ่านการสงเคราะห์แบบชั่วคราวชั่วคราว เป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์มาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ พลวัตการขับเคลื่อนประเด็นด้านชาติพันธุ์

จึงแสดงให้เห็นโอกาสของการพัฒนาทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในมิติที่หลากหลายมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานภายใต้บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการปกครองและบริหารจัดการทรัพยากรในระดับพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาบทบาทบทบาทการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านกฎหมาย นโยบาย และหลักการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีขอบเขตครอบคลุมในทุกมิติของการดำรงชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและหลักปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ภายใต้กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อการจัดการทรัพยากรและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างมั่นคงและยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไรบ้างทั้งบทบาทตามที่กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับกำหนด การปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง และตามความคาดหวังที่ควรจะเป็นในทุกมิติ
2. ที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นการลดผลจากการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมภายในประเทศที่โดดเด่นเป็นรูปธรรมตามกรอบของกฎหมายและนโยบาย ที่ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนาที่ใดและอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

2. เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในการลดผลจากการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมภายในประเทศต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอให้เห็นโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย และแนวนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาจากประสบการณ์ของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในบริบทสังคมไทย ซึ่งในการศึกษาวิจัยนี้จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก ภายใต้การศึกษารอบแนวคิดทฤษฎีทางวิชาการ ระเบียบข้อกฎหมาย แนวนโยบายและแผนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปรากฏในรูปของเอกสารบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย รายงานข่าวประจำวัน ตลอดจนเอกสารของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปรากฏว่ามีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การศึกษาแผนการปฏิบัติงานและรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการศึกษาจึงกำหนดให้มีขอบเขตและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบข้อกฎหมายและแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทสังคมไทย เพื่อเป็นพื้นฐานต่อการศึกษาและการทำความเข้าใจภาพรวมของปรากฏการณ์ในเชิงแนวคิด ทฤษฎี

2. การศึกษารายงานวิจัย บทความวิชาการ รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งจะนำเสนอให้เห็นรูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงในบริบทในสังคมไทย

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึก ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปรากฏข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมในการมีกิจกรรมโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิถีชีวิต ซึ่งในการวิจัยนี้ได้เลือกองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นมา 3 แห่ง โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

3.1 องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตอำนาจระดับจังหวัดและมีกลุ่มชาติพันธุ์เป็นประชากรส่วนใหญ่ตลอดจนมีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชากรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งตำบลและได้มีการประกาศเป็นพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีไปแล้ว ซึ่งได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลไร่วัว

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่ครอบคลุมประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและยังมีความเข้าใจเรื่องพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีมากนัก ซึ่งได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา

โดยในการศึกษานี้เลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในระดับบริหารจากแต่ละองค์กร องค์กรละ 1 คน ได้แก่ รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในฐานะผู้แทนของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไร่วัว จังหวัดกาญจนบุรี อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง จังหวัดพังงา ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า กล่าวคือ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะมีการนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบกับข้อบัญญัติงบประมาณ ข้อบัญญัติท้องถิ่น เอกสารโครงการ/ กิจกรรมที่หน่วยงานทั้งสามแห่งได้ดำเนินการในระยะเวลาที่ผ่านมา และตรวจสอบกับกฎ ระเบียบ ของกฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอให้เห็นโครงสร้าง บทบาทหน้าที่การดำเนินงานขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น และรูปธรรมของการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทสังคมไทย ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

หากจะให้ความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิต อาจจำแนกได้เป็นคุณภาพชีวิตภายในที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตส่วนบุคคลและครอบครัวที่เกิดจากการเลือกและการตัดสินใจของตนเอง และคุณภาพชีวิตภายนอกเกี่ยวกับการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมที่เกิดจากการจัดสรรโดยผู้อื่น (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2564) จะทำให้สามารถจำแนกบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของประชากร 8 ด้าน ได้แก่ (UNESCO, 1981) (1) อาหารและโภชนาการ (2) สุขภาพ (3) การศึกษา (4) สภาพแวดล้อม (5) รายได้ (6) การมีงานทำ (7) สถานภาพสตรี และ (8) ที่อยู่อาศัย ได้ดังนี้

ด้านอาหารและโภชนาการ จากการศึกษา พบว่า ตามกฎหมายบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนนี้ได้ถูกระบุไว้เป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายเพียงเรื่องของการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่สะอาดปลอดภัย และบทบาทหน้าที่ซึ่งเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการทางอ้อมจะเป็นเรื่องของการจัดให้มีตลาดสด การพาณิชย์และโรงฆ่าสัตว์ซึ่งเน้นไปที่การควบคุมดูแลในเชิงให้ถูกสุขลักษณะเป็นหลัก มิได้มีเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องโภชนาการ

อย่างไรก็ตาม ในบทบาทที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติอยู่จริงก็ยังไม่พบว่า มีการเข้าไปส่งเสริมเรื่องอาหารและโภชนาการให้กับชุมชนชาติพันธุ์เท่าที่ควร ซึ่งเป็นผลมาจากการที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ในขณะที่ต้องยอมรับว่าชุมชนชาติพันธุ์ มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติสูง มีภูมิปัญญาความรู้ชั้นสูงในการดัดแปลงและใช้ทรัพยากรรอบตัวมาเป็นอาหารทำให้บทบาทด้านนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจไม่มีความจำเป็นเท่าที่ควร

ในขณะที่ความคาดหวังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นอาหารและโภชนาการของชุมชนชาติพันธุ์ก็คือ การที่ต้องการให้ชุมชนชาติพันธุ์มีความสามารถในการแลกเปลี่ยน ซื้อขายสินค้ากับโลกภายนอกได้สะดวกขึ้น ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดการ

ส่งเสริมในเรื่องอาหารและโภชนาการทางอ้อมแล้ว ยังมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาการล่าสัตว์ป่าได้อีกด้วย

ด้านสุขภาพ บทบาทตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นนี้จะอยู่ที่การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การบำบัดน้ำเสีย การป้องกันและบำบัดรักษาโรค การจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล เป็นต้น ซึ่งก็พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ทำการศึกษานั้น จะมีโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในชุมชนชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการขยะ การให้ความรู้ด้านสาธารณสุข โครงการดูแลเรื่องคนและสัตว์ที่ปลอดภัยจากโรคและสารพิษ เป็นต้น แต่การจัดการในด้านสุขภาพก็พบว่ามีปัญหาในกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นนิสัย ความเคยชินและการไม่มีสิทธิในการรักษา เพราะยังขาดสถานะความเป็นพลเมือง ในขณะที่การจัดการขยะในบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับพบว่าเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวที่มีการชักชวนนักท่องเที่ยวมาสัมผัสวิถีชีวิตที่แปลกตาของชนชาติพันธุ์ เช่นในกรณีของชาวเล มอแกน ที่หมู่เกาะสุรินทร์ ทำให้ปัญหาขยะสิ่งปฏิกูลมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น

โดยความคาดหวังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ทำการศึกษาก็คือ การที่ชาวบ้านในชุมชนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลเส้นทางคมนาคมจะสามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขได้อย่างทันทั่วถึงและรวดเร็วขึ้น ซึ่งมีผลเกี่ยวโยงไปถึงการเดินทางและการคมนาคมที่ยังไม่สะดวก รวดเร็วและปลอดภัย

ด้านการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งมีกลุ่มชุมชนชาติพันธุ์อยู่กลับพบว่า ไม่มีโครงการหรือกิจกรรมใดที่ดำเนินการแตกต่างไปจากพื้นที่อื่นมากนัก แต่ก็ได้พบความพยายามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเฉพาะเจาะจง อาทิ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขั้นต้นในพื้นที่ซึ่งชุมชนชาติพันธุ์อยู่อาศัยและห่างไกลจากพื้นที่ของชุมชนหลัก

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นที่อยู่นอกเหนือไปจากโครงการที่ปรากฏในข้อบัญญัติงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประเด็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนผลักดันอย่างมาก ในรูปแบบของการศึกษาของชุมชนชาติพันธุ์เอง

หรือการฟื้นฟูปราสาทชาวบ้าน การจัดการศึกษาทางเลือก การศึกษาตามอัธยาศัยในท้องถิ่นชุมชน เป็นต้น

ความคาดหวังของในอนาคต คือ การเพิ่มบทบาทในส่วนนี้ กล่าวคือ ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้เพิ่มมากขึ้น เพราะว่าการศึกษาสำหรับชุมชนชาติพันธุ์เป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรม แต่การศึกษาในระบบโรงเรียนที่รัฐดำเนินการผ่านหลักสูตรแกนกลางไม่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตชุมชน ยิ่งเรียนก็มีแต่ยิ่งดึงดูดคนให้ต้องออกจากชุมชน ไม่สามารถใช้ชีวิตในชุมชนได้อีกต่อไป การศึกษาในอนาคตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปมีบทบาทมากขึ้นคือการศึกษทางเลือกสำหรับคนที่ประสงค์จะอยู่ในชุมชน ทำมาหากินในชุมชนตามวิถีทางวัฒนธรรมของชนชาติพันธุ์นั่นเอง

ด้านสภาพแวดล้อม ถือได้ว่าเป็นด้านที่กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างกว้างขวาง อันได้แก่ จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็จะพบว่าเกือบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ทำการศึกษา ก็มีความพยายามที่จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนชาติพันธุ์อย่างเต็มที่ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างถนน การรักษาความสะอาด การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ได้ถูกกำหนดให้มีขึ้นในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แต่อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการที่เป็นจริงในชุมชนชาติพันธุ์กลับพบกับสภาพปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการที่พื้นที่ของชุมชนทับซ้อนกับพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ของรัฐ ทำให้การจัดการด้านสภาพแวดล้อมไม่อาจดำเนินการได้อย่างเต็มที่ และปัญหาสภาพแวดล้อมนี้กลายมาเป็นศูนย์กลางของปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งหมดในชุมชนชาติพันธุ์ อาทิ การที่ไม่สามารถจะให้ชุมชนชาติพันธุ์มีถนนหนทางสำหรับการขนส่งสินค้าทางการเกษตร หรือผลิตภัณฑ์จากชุมชนไปซื้อขายแลกเปลี่ยนกับนอกชุมชนได้ ทำให้ชุมชนต้องยึดการหาของป่าล่าสัตว์ซึ่งนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายอีกนานัปการ อีกทั้ง ปัญหาเรื่องการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดการเรื่อง

สภาพแวดล้อมได้เต็มที่ยังทำให้คนในชุมชนชาติพันธุ์ เสียสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐอีกมากมาย เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น

ความคาดหวังสำหรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นนี้คือการที่กฎหมายจะเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการสิ่งแวดล้อมและสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับชุมชนชาติพันธุ์ในขั้นพื้นฐานที่พลเมืองไทยพึงได้รับ โดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมายของหน่วยงานอื่น ๆ

ด้านรายได้ และการมีงานทำ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรายได้และการมีงานทำประกอบไปด้วยให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัวบ้างและส่งเสริมการประกอบอาชีพซึ่งเมื่อพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ทุกแห่งได้มีการจัดกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนในชุมชนชาติพันธุ์ เช่น โครงการอบรมอาชีพและสร้างรายได้ โครงการฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชน โครงการฝึกอบรมอาชีพให้กับกลุ่มสตรี เป็นต้น ซึ่งแนวทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนชาติพันธุ์พยายามดำเนินการควบคู่ไปกับโครงการส่งเสริมอาชีพเหล่านี้คือการหาตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน เนื่องจากทุกชุมชนประสบปัญหาที่เหมือนกันก็คือ คนในชุมชนชาติพันธุ์ เมื่อขาดรายได้ที่แน่นอนในชุมชนก็จะโยกย้ายถิ่นฐานไปหางานทำในเมือง ทั้งให้แม้แต่คนเฒ่าคนแก่อยู่เฝ้าบ้านในชุมชน โดยไม่มีแนวโน้มจะกลับคืนสู่ชุมชนเลย เพราะสาเหตุสำคัญที่มาจากการไม่มีรายได้และงานทำ

ความคาดหวังในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นนี้คือการทำให้การอยู่ในชุมชนชาติพันธุ์ดั้งเดิมสามารถสร้างงานสร้างรายได้ ได้ทั้งจากผลผลิตทางการเกษตรและการท่องเที่ยวซึ่งหากสามารถดำเนินการดังกล่าวได้จะทำให้คนหนุ่มสาวกลับคืนสู่ชุมชนมากขึ้น ส่วนเรื่องการฝึกอบรมด้านอาชีพนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งเริ่มมีความตระหนักแล้วว่าจำเป็นต้องส่งเสริมอาชีพที่คนในชุมชนชาติพันธุ์ถนัดมีทุนทางวัฒนธรรม หรือมีทรัพยากรที่สอดคล้องกับการส่งเสริมอาชีพเหล่านั้น และการส่งเสริมอาชีพจำเป็นต้องทำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยเฉพาะการสร้างการผลิตที่ต่อเนื่องและการเชื่อมเข้าสู่ตลาดอย่างยั่งยืน

ด้านสถานภาพสตรี พบว่า อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน

ผู้สูงอายุและพิการ ซึ่งเห็นได้ว่าทงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ มีกิจกรรมและโครงการในด้านนี้อย่างทั่วถึง อาทิ โครงการฝึกอบรมอาชีพให้กับสตรี โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเล็ก โครงการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส โครงการวันคนพิการโลก แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังต่อประเด็นนี้เท่าที่ควร

ด้านที่อยู่อาศัย จากการศึกษาไม่พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยโดยตรง แต่กลับพบว่าประเด็นเรื่องที่อยู่อาศัยเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามผลักดันและขับเคลื่อนมาโดยตลอด เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าชุมชนชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้เลือกมาทำการศึกษาครั้งนี้ ล้วนมีถิ่นฐานบ้านเรือนซึ่งตั้งชุมชนกันมาเกินกว่า 100 ปีทั้งสิ้น แต่กลับถูกประกาศเขตอนุรักษ์ทับถิ่นที่อยู่ของตนทำให้ชุมชนชาติพันธุ์ไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในเรื่องของที่อยู่อาศัย นับเป็นโจทย์ใหญ่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างพยายามผลักดัน สอดแทรกไปในเวทีต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ดังนั้น ความคาดหวังในบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนนี้จึงเป็นประเด็นของการได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินและที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจต่างไปจากกฎหมายที่ดินตามปกติ และอาจเป็นแบบแผนเฉพาะท้องถิ่นตามบริบทและวัฒนธรรมซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีบทบาทได้อย่างมากในการกำกับและควบคุมดูแลให้เป็นไปตามเงื่อนไขในอนาคต

หากกล่าวโดยสรุปจะพบว่า การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแม้ว่ากฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดให้ดำเนินการได้ในหลายส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต แต่เนื่องจากกฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ดังกล่าวเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเป็นการทั่วไป มิได้คำนึงถึงปัญหาของท้องถิ่นบางแห่งเป็นการเฉพาะโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้หลายหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถทำได้ตามกฎหมายแม้จะเป็นการส่งเสริมคุ้มครองคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานก็ตาม

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในการลดผลจากการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมภายในประเทศต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งมีชุมชนชาติพันธุ์ในเขตความรับผิดชอบจะมีรูปแบบ/ แนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็น 3 รูปแบบ/ แนวทางดังนี้

1) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แนวทางนี้เป็นการดำเนินบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ อนุญาตให้ดำเนินการ ผ่านกระบวนการจัดทำแผนของท้องถิ่น การกำหนดกิจกรรมหรือโครงการ การบรรจุในข้อบัญญัติงบประมาณและการดำเนินการซึ่งพบว่าบทบาทส่วนใหญ่ของการดำเนินการในรูปแบบนี้จะอยู่ที่ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ หรืออยู่ที่ข้าราชการฝ่ายประจำในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการซึ่งมีความเป็นระเบียบแบบแผน ถูกต้องตามกฎหมาย แต่อาจตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากติดขัดในข้อกฎหมายหลายประการ

2) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้สถานะของความเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่ แนวทางนี้อาจจัดได้ว่าเป็นแนวทางที่มีการผสมผสานระหว่างนิติศาสตร์กับรัฐศาสตร์ กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแสดงบทบาทในฐานะที่ตนเองเป็นหน่วยงานของประชาชนในท้องถิ่นตามกฎหมาย ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างคนในชุมชนชาติพันธุ์กับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการเจรจา ต่อรอง และเรียกร้องระดมทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในแนวทางนี้ พบว่า มีการนำเอามติคณะรัฐมนตรีเรื่องพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษมาใช้เป็นแนวทางในการประสานประโยชน์ทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายชุมชนชาติพันธุ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าการใช้บทบาทนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นสำคัญว่าจะเข้าใจชุมชนชาติพันธุ์เพียงใด และให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพชีวิตดังกล่าวมาน้อยเพียงใด

3) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการอาศัยวัฒนธรรม ประเพณี หรือพล้งภายในชุมชน แนวทางนี้พบในชุมชนชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็ก ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนชาติพันธุ์เองก็จะเกิดการสื่อสารกันอย่างเข้าอกเข้าใจ มีการเลือกใช้ ประเพณี วัฒนธรรมอันเป็นพล้งภายในของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยได้เลือกมาทำการศึกษาทั้ง 3 แห่งต่างก็มีความพยายามที่จะลดความไม่เท่าเทียมในการให้บริการต่อประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โดยใช้กลไกเท่าเทียมสอดคล้องกับบริบทชุมชนและข้อจำกัดของกฎหมายแตกต่างกันออกไป อาทิ การใช้เทคนิคทางงบประมาณที่ไม่ผิดระเบียบในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเท่าเทียม เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นลดความไม่เท่าเทียมทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งถูกกำหนดเป็นเป้าหมายไว้ว่าภายในปี 2030 จะต้องมีการเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองโดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความพิการ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ กำเนิด ศาสนา หรือเศรษฐกิจ หรือสถานะอื่น ๆ และความมั่นใจที่ว่าคนทุกคนในประเทศจะได้รับโอกาสที่เสมอภาค ผลผลการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงยกเลิกกฎหมาย นโยบาย และการดำเนินงานที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสม จึงควรมีการแก้ไขข้อจำกัดทางกฎหมายโดยด่วนเพื่อทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกลไกที่เป็นทางการในการให้บริการกับกลุ่มผู้เสียเปรียบมาอย่างยาวนานได้อย่างเท่าเทียม

จากการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสามแห่งที่เลือกมาศึกษาได้ใช้ทั้ง 3 แนวทางผสมผสานกัน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎี รายงานการวิจัย ระเบียบกฎหมาย แนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปรากฏข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิถีชีวิต วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อย่างโดดเด่นจำนวน 3 แห่ง

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

1) อาหารและโภชนาการ ไม่พบว่าการเข้าไปส่งเสริมเรื่องอาหารและโภชนาการให้กับชุมชนชาติพันธุ์เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ประกอบกับชุมชนชาติพันธุ์ มีภูมิปัญญาความรู้ชั้นสูงในการดัดแปลงและใช้ทรัพยากรรอบตัวมาเป็นอาหารทำให้บทบาทด้านนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจไม่มีความจำเป็นนัก

2) สุขภาพ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ทำศึกษานั้นจะมีโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในชุมชนชาติพันธุ์ เช่นการจัดการขยะ การให้ความรู้ด้านสาธารณสุข การดูแลเรื่องคนและสัตว์ที่ปลอดภัยจากโรคและสารพิษ เป็นต้น

3) การศึกษา เช่น การส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าไม่มีโครงการหรือกิจกรรมใดที่ดำเนินการแตกต่างไปจากพื้นที่อื่นมากนัก พบว่า มีการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเฉพาะเจาะจง อาทิการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในพื้นที่ซึ่งชุมชนชาติพันธุ์อยู่อาศัยและห่างไกลจากพื้นที่ของชุมชนหลัก และยังมีการจัดทำโครงการที่นอกเหนือไปจากโครงการที่ปรากฏในข้อบัญญัติงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประเด็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนผลักดันในรูปแบบของการศึกษาของชุมชนชาติพันธุ์ การค้นหาปราชญ์ชาวบ้าน การจัดการศึกษาทางเลือก การศึกษาตามอัธยาศัยในท้องถิ่นชุมชน เป็นต้น

4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความพยายามที่จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนชาติพันธุ์อย่างเต็มที่ แม้จะติดขัดข้อกฎหมายก็มีความพยายามที่จะหาวิธีในการส่งเสริมพัฒนาสภาพแวดล้อมให้คนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5) รายได้ และการมีงานทำ ประกอบไปด้วยให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัวบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็พบว่า ทุกแห่งได้มีการจัดกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนในชุมชนชาติพันธุ์

6) สถานภาพสตรี จะเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ ซึ่งเห็นได้ว่าทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ มีกิจกรรมและโครงการในด้านนี้อย่างทั่วถึง

7) ที่อยู่อาศัย จากการศึกษาไม่พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยโดยตรง แต่กลับพบว่า ประเด็น

เรื่องที่อยู่อาศัยเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามผลักดันและขับเคลื่อนมาโดยตลอด

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในการลดผลจากการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมภายในประเทศต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งมีชุมชนชาติพันธุ์ในเขตความรับผิดชอบจะมีรูปแบบ/ แนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็น 3 รูปแบบ/ แนวทางดังนี้

1) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แนวทางนี้เป็นการดำเนินบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ บทบาทส่วนใหญ่ของการดำเนินการในรูปแบบนี้จะอยู่ที่ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ หรืออยู่ที่ข้าราชการฝ่ายประจำในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งมีความเป็นระเบียบแบบแผน ถูกต้องตามกฎหมาย แต่อาจตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากติดขัดในข้อกฎหมายหลายประการ

2) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สถานะของความเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่ เป็นแนวทางที่มีการผสมผสานระหว่างนิติศาสตร์กับรัฐศาสตร์ กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแสดงบทบาทในฐานะที่ตนเองเป็นหน่วยงานของประชาชนในท้องถิ่นตามกฎหมาย ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างคนในชุมชนชาติพันธุ์กับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการเจรจา ต่อรอง และระดมทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน พบว่า มีการนำเอามติคณะรัฐมนตรีเรื่องพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษมาใช้เป็นแนวทางในการประสานประโยชน์ทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายชุมชนชาติพันธุ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการอาศัยวัฒนธรรม ประเพณี หรือพลังภายในชุมชน ในชุมชนชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็ก ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนชาติพันธุ์เองก็จะเกิดการสื่อสารกันอย่างเข้าอกเข้าใจ มีการใช้ประเพณี วัฒนธรรมเป็นพลังภายในของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์

นอกจากนั้น ควรมีการแก้ไขข้อจำกัดทางกฎหมายโดยด่วน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกลไกที่เป็นทางการในการให้บริการกับกลุ่มผู้เสียเปรียบมาอย่างยาวนานได้อย่างเท่าเทียม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามกฎหมายกำหนดแม้จะเป็นการส่งเสริมคุ้มครองคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชนนั้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากสิ่งที่ พิมพากรณ์ บุญประเสริฐ (2554) ได้เสนอไว้ว่าในพื้นที่ซึ่งมีลักษณะวัฒนธรรมพิเศษถือเป็นพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐในอดีตที่มีลักษณะละเลยที่จะพิจารณาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การกำหนดนโยบายรัฐที่ผ่านมายู่ภายใต้วาทกรรมหลักที่ขึ้นาสังคมหลายวาทกรรม ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมชาตินิยม วาทกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม วาทกรรมความมั่นคงภายในและภายนอกราชอาณาจักร ฯลฯ วาทกรรมเหล่านี้ มีผลทำให้คนกลุ่มหนึ่งถูกเบียดขับให้กลายเป็นคนชายขอบ คนกลุ่มน้อย หรือแม้กระทั่งการนิยามว่าพวกเขาไม่ใช่ “คนไทย” และเป็น “ภัยคุกคามความมั่นคง” (ศุภย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), มปป.) ภายใต้กรอบคิดดังกล่าว นอกจากทำให้คนในพื้นที่ซึ่งมีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองจะถูกหลงลืมละเลยจากรัฐแล้ว ยังทำให้ภาครัฐเองขาดความเข้าใจถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเท่ากับว่ารัฐไม่มีความรู้ที่จะมีความสัมพันธ์ตามหน้าที่อันพึงกระทำของรัฐต่อประชาชนส่วนหนึ่งของรัฐอย่างเพียงพอ ซึ่งนี้อาจเป็นต้นตอหนึ่งของปัญหาในการจัดการอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มชุมชนชาติพันธุ์ที่มีอยู่อย่างมากมายในประเทศ

ไทย อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกกำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล หรือพระราชบัญญัติเทศบาล ต่างก็เป็นบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สามารถปฏิบัติได้เป็นการทั่วไป แต่หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เฉพาะของกลุ่มคนโดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งมีประชาชนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ย่อมจะทำให้การปฏิบัติตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ไม่สนองความต้องการ และอาจนำไปสู่การลดทอน ลดคุณค่าของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเหล่านั้น

2. การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสามแห่งที่เลือกมาศึกษา ได้ใช้ทั้ง 3 แนวทางผสมผสานกัน กล่าวคือ แนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สถานะของความเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่ที่มีการผสมผสานระหว่างนิติศาสตร์กับรัฐศาสตร์และแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการอาศัยวัฒนธรรม ประเพณี หรือพลังภายในชุมชน นั้นมีความสอดคล้องกับข้อเสนอของ เสรี ชาเหลา (2545) ที่กล่าวว่า โลกในยุคปัจจุบันแนวคิดเรื่องรัฐได้เคลื่อนตัวจากการมองเอกภาพแบบหนึ่งเดียวในรัฐ โดยวัฒนธรรมหลักวัฒนธรรมเดียวมาสู่การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายมากขึ้น ความสงบสันติสุขและความมั่นคงของรัฐจึงหาได้เกิดขึ้นมาจากการกดปราบบังคับขู่เข็ญให้คนทุกคนหลอมเข้าสู่กรอบความคิดวิถีและความเชื่อเดียวกันดังในอดีตไม่ หากอยู่ที่การยอมรับและเข้าใจในความหลากหลาย เอกลักษณะและอัตลักษณ์ของคนแต่ละคน ชุมชนแต่ละแห่ง ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อลดช่องว่างของรัฐกับประชาชน มีหน้าที่ในการจัดการกิจการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด นอกจากจะมีความเข้าใจ และเข้าถึงตลอดจนผูกพันกับคนในท้องถิ่นแล้วในหลายพื้นที่ ตัวแทนของประชาชนกลุ่มที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ ก็ได้เข้ามาเป็นตัวแทนประชาชนในสภาท้องถิ่นด้วย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ซึ่งมีวัฒนธรรมพิเศษ 3 แห่งพบว่า ต่างก็มีโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อ

พัฒนาคุณภาพชีวิตและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชนซึ่งมีวัฒนธรรมพิเศษที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีความเข้าใจและยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับหนึ่ง แต่อาจเป็นเพราะการติดกรอบของกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจเป็นเพราะการขาดความรู้เชิงลึก ตลอดจนยังไม่มีหรือนิยามหรือตีความความหมายของคุณภาพชีวิตที่คนในชุมชนที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จึงยังทำให้โครงการอีกหลายส่วนดูเหมือนจะถูกทำให้ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่อาจดำเนินการในพื้นที่กลุ่มชนชาติพันธุ์ได้ หรือทำได้น้อยกว่าพื้นที่อื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผลการศึกษานี้ควรนำไปสู่การวิเคราะห์ เพื่อบริหารความหมายของคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมพิเศษให้ชัดเจน สอดคล้องกับวิถีชีวิตและนำไปสู่การตีความให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรมโครงการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในประเด็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามตัวชี้วัดต่าง ๆ อาจจัดให้มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้ทราบถึงข้อได้เปรียบและข้อจำกัดในสิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้หรือทำไม่ได้เพื่อร่วมมือกันขจัดอุปสรรคปัญหาต่อไป

1.3 เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่ากลุ่มชาติพันธุ์ส่วนมากจะมีถิ่นที่อยู่ในเขตป่าเขา อันเป็นพื้นที่ซึ่งซ้อนทับกับพื้นที่คุ้มครอง/ พื้นที่อนุรักษ์ ต่าง ๆ มากมาย การดำเนินการตามบทบาทหน้าที่เท่าที่กฎหมายกำหนดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมมีปัญหาดิตขัดในข้อกฎหมายหลายประการ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรประยุกต์เอาแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สถานะของความเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่

เป็นแนวทางที่มีการผสมผสานระหว่างนิติศาสตร์กับรัฐศาสตร์ และการอาศัยวัฒนธรรม ประเพณี หรือพลังภายในชุมชน เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาและความตึงเครียดในข้อกฎหมายต่าง ๆ ได้

1.4 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นลดความไม่เท่าเทียมทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งถูกกำหนดเป็นเป้าหมายไว้ว่าภายในปี พ.ศ. 2030 จะต้องมีการเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองโดยไม่คำนึงถึง อายุ เพศ ความพิการ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ กำเนิด ศาสนา หรือเศรษฐกิจ หรือสถานะอื่น ๆ และ ความมั่นใจที่ว่าคนทุกคนในประเทศจะได้รับโอกาสที่เสมอภาค ลดผลการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงยกเลิกกฎหมาย นโยบาย และการดำเนินงานที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสม ควรมีการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นรายพื้นที่โดยไม่มีลักษณะเป็นนโยบายแบบเหมารวมเหมือนที่ผ่านมาในอดีต

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สนับสนุน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งมีประชาชนเป็นกลุ่มวัฒนธรรมพิเศษ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ นิยามความหมายของคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

2. ควรให้มีตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อย 1 คน ในคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพกลุ่มชาติพันธุ์โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฐาน

2. ควรมีการวิจัยนำร่องโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพกลุ่มชาติพันธุ์โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). *แนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ เล่มที่ 135 ตอนที่ 24 วันที่ 6 เมษายน 2561.
- ปณณธร เจริญชัยพฤกษ์. (2561). ทิศทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต. *วารสาร มจร. พุทธปัญญาปริทรรศน์*. 3(2), 183-196.
- พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ. (2554, 1-4 กุมภาพันธ์). *วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ.2550*. [การนำเสนอ]. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560, หน้า 1-90.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2564). *คุณภาพคือความอยู่รอด ตอน คุณภาพชีวิต...อยู่ที่ใคร?*. https://www.matichon.co.th/columnists/news_2530804
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2563). *10 ปี มติ ครม. ฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรมกะเหรี่ยง วันนี้ยังถูกจับข้อหาบุกรุกแผ้วถางป่า...!!*. <https://web.codi.or.th/20200804-17803/>.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
กับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
Relationship between Information Technology Skills
and Job Performance of General Administration
Officer, King Mongkut's University of
Technology North Bangkok
อาลิษา หุ่นไทย¹
Alisa Hunthai²

Received: 15 ก.ย. 2565

Revised: 10 ธ.ค. 2565

Accepted: 21 ธ.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 2) ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปใน

¹เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, E-Mail: alisa.h@sci.kmutnb.ac.th

²General Administration Officer, Department of Computer and Information Science, Faculty of Applied Science, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 177 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 123 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นต่อทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.570$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, ประสิทธิภาพการทำงาน, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

Abstract

The objectives of this research were study to (1) information technology skills of general administration officer, King Mongkut's University of Technology North Bangkok (KMUTNB) (2) job performance of general administration officer, KMUTNB and (3) relationship between information technology skills and job performance of general administration officer, KMUTNB. The population consisted of 177 staff of general administration officer, KMUTNB. The sample consisted of 123

staff of general administration officer, KMUTNB. Using Krejcie and Morgan's table for determining sample size and the sampling technique was purposive sampling. Data was collected using structured questionnaires. Descriptive statistics and correlation analysis approaches were employed in data analysis. Results were that: (1) opinions on information technology skills of general administration officer, KMUTNB were at high level, (2) opinions on job performance of general administration officer, KMUTNB were at highest level and (3) there are moderate positive relationship between information technology skills and job performance ($r=.570$, $p=0.01$)

Keywords: Information Technology Skills, Job Performance, General Administration Officer

บทนำ

ประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กรเป็นหัวใจของการนำองค์การไปสู่การบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงาน องค์การจะมีผลผลิตเป็นที่น่าพอใจทั้งในด้านการผลิต การบริการมีความเจริญก้าวหน้าและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและแก่บุคลากรขององค์กร (สมใจ ลักษณะ, 2552) ประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยทักษะและความเชี่ยวชาญที่นำไปใช้ในบริบทของงานในการปฏิบัติหน้าที่ หรือวิธีการที่แต่ละบุคคลกระทำในแง่ของประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือจุดสูงสุดของการบรรลุผลลัพธ์ขององค์กร อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพการทำงานเป็นพฤติกรรมของบุคคลในบริบทของการทำงานแต่ก็ไม่ใช่ชัดเจนเสมอไปว่าพฤติกรรมใดจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประสิทธิภาพ (Fogaça, et.al., 2018) ขอบเขตของประสิทธิภาพหมายรวมถึงพฤติกรรมที่อาจมีผลในเชิงบวกและพฤติกรรมที่มีผลเสียต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นพฤติกรรมในขอบเขตประสิทธิภาพสำหรับแต่ละบุคคลอาจมีค่าที่คาดหวังแตกต่างกัน (Motowidlo & Kell, 2012)

งานบริหารงานทั่วไป ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในสำนักงานหรือการบริหารงานทั่วไป ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนของด้านการปฏิบัติกรนั้นมีหน้าที่ดังนี้ (1) ปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานทั่วไป ในสำนักงาน เช่น ธุรการ งานบริหารงานทรัพยากรบุคคล งานจัดระบบงาน งานการเงิน และบัญชี งานพัสดุ งานบริหารอาคารสถานที่ งานจัดพิมพ์และแจกจ่ายเอกสาร งานรวบรวมข้อมูลและสถิติ งานระเบียบแบบแผน งานสัญญา เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ (2) ศึกษารวบรวมข้อมูล สถิติ สรุปรายงาน เพื่อสนับสนุนการบริหารสำนักงานในด้านต่าง ๆ เช่น งานบริหารทรัพยากรบุคคล งานบริหารงบประมาณ งานบริหารแผนปฏิบัติราชการ งานบริหารอาคารสถานที่ งานสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น (3) ปฏิบัติงานเลขานุการ เช่น ร่างโต้ตอบหนังสือ แลกเอกสาร เตรียมเรื่องและเตรียมการสำหรับการประชุม บันทึกเรื่องเสนอที่ประชุม ทำรายงานการประชุม และรายงานอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินการประชุมและการปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องสำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ (4) ทำเรื่องติดต่อกับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกและเกิดความร่วมมือ (5) ให้บริการวิชาการด้านต่าง ๆ เช่น ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมา และแก่นักศึกษาที่มาฝึกปฏิบัติงาน ตอบปัญหา และชี้แจงเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับงานในหน้าที่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีงานด้านการวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ ด้านการประสานงานระหว่างทีมงานทั้งในและนอกหน่วยงาน และด้านการบริการทั้งบุคลากรภายใน บุคลากรภายนอก นักศึกษา ตลอดจนผู้บริการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

การปฏิบัติงานบริหารงานทั่วไป ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำเป็นจะต้องใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็น เทคโนโลยีฮาร์ดแวร์ หรือเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ เพื่อช่วยในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวม จัดเก็บ ใช้งาน ส่งต่อ หรือสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของพนักงานบริหารงานทั่วไปทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ และอื่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงการ

แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้มีมาตรการให้บุคลากรในสังกัดปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home) เป็นระยะๆ ยิ่งเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการใช้งานเทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงแต่จะเป็นเรื่องของการอยู่รอดในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือหน่วยงานอีกด้วย

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Skills) เป็นทักษะหรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เกิดการปรับเปลี่ยนการกระทำวิธีการที่จะทำสิ่งต่างๆให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่จะเป็นประโยชน์ในการทำงาน สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยสร้างองค์ความรู้สารสนเทศ หรือแก้ปัญหาการทำงานให้ดีขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยมองว่าทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้นของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการแบ่งปันความรู้ว่าทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานหรือไม่

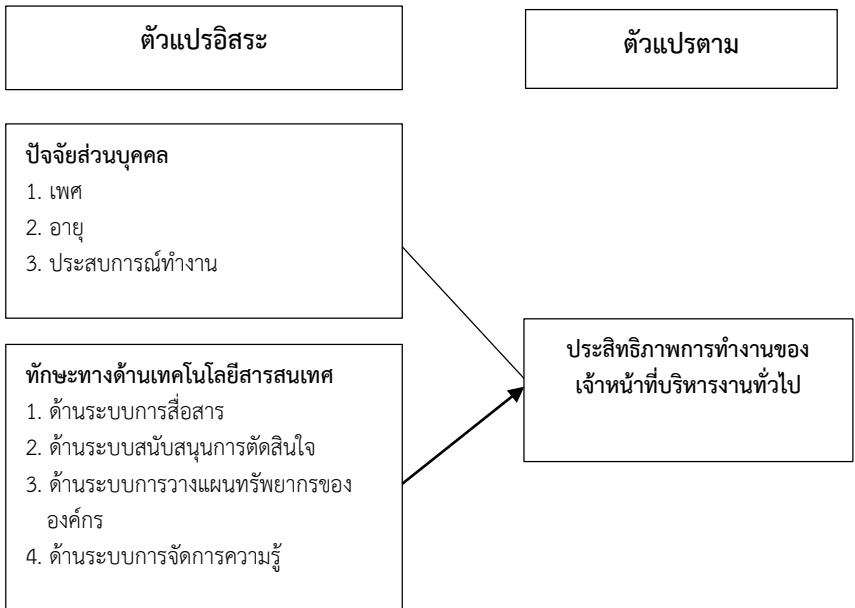
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีขอบเขตด้านเนื้อหาดังนี้

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลระบบสื่อสารโทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผน จัดการ และใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (ไพบูลย์ เกียรติโกมล และณัฏฐพันธ์ เขจรนันท์, 2551) ซึ่งทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น เป็นการนำความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงาน ซึ่งการมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยเพิ่มคุณภาพให้กับงาน และยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้สารสนเทศนั้นๆ ในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว โดยมีกิจกรรมหรือกระบวนการทำงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย, 2549 อ้างถึงในปริทัศน์สื่อสารนิติ, 2557)

1. ด้านระบบการสื่อสาร (Communication System) เป็นการส่งข้อความหรือข้อมูลใด ๆ จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งเป้าหมายของการส่งนั้นไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในรูปแบบใดก็ตาม จะต้องประกอบด้วยแหล่งกำเนิด ซึ่งเป็นแหล่งสร้างหรือให้ข้อมูลข่าวสาร จากนั้นจะต้องส่งผ่านเข้าไปยัง ตัวกลาง ซึ่งทำหน้าที่เป็นพาหนะนำเอาข้อมูลหรือข่าวสารนั้นไปยังผู้รับ

2. ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) คือ การรวบรวมกลุ่มคน ขั้นตอนการทำงาน ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล และอุปกรณ์ที่นำมาช่วยใช้สำหรับการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีแบบแผน (โสภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2554)

3. ด้านระบบการวางแผนทรัพยากรองค์กร (Enterprise Resource Planning System) คือ การมุ่งเน้นที่จะปรับปรุงระบบการดำเนินงานและการพัฒนา

บุคลากรขององค์กร เพื่อให้องค์กรมีขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งเป็นการผสมผสานกลยุทธ์ทางธุรกิจ เทคโนโลยี และบุคลากรเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน

4. ด้านระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System) เป็นเรื่องของเครื่องมือ เทคนิควิธี และยุทธศาสตร์ในการที่จะช่วยกันรักษา วิเคราะห์ จัดการ ปรับปรุง และแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญในการทำธุรกิจร่วมกัน การจัดการองค์ความรู้ควรเน้นไปที่การใช้วิธีการใหม่ๆที่จะทำให้ข้อมูลดิบพัฒนาไปเป็น สารสนเทศ (Information) ที่มีความหมายและหวังเป็นที่สุดว่าจะพัฒนาไปเป็นองค์ความรู้

ประสิทธิภาพของพนักงานจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ผลงานที่ดีของพนักงานสะท้อนถึงความสามารถในการมีส่วนร่วมผ่านการทำงานเพื่อบรรลุพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กร (Fatmah, 2020) การวัดประสิทธิภาพจะวัดตัวบ่งชี้หลายตัวประกอบ ได้แก่ คุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 177 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาค้นคว้านี้กำหนดระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน หน่วยงาน

1.2 ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย ด้านระบบการสื่อสาร ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ด้านระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร ด้านระบบการจัดการความรู้

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 177 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 123 คน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์มาจากการงานวิจัยของพรพิรัตน์ ลือชานิติโพธิ์ (2557)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์มาจากงานวิจัยของ Dordunu, et al. (2020)

3. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและ ความเหมาะสมในการใช้ภาษา

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นนำคำตอบมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายดังกล่าวมีค่าสูง คือ 0.70 ขึ้นไป ก็นับว่ามีความเชื่อมั่น สามารถนำไปทดสอบ สมมติฐานและนำไปใช้ในกระบวนการวิจัยต่อไปได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เมื่อผู้วิจัยทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า ทักษะทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 และประสิทธิภาพการทำงาน ได้ค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ .909 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นสูง หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.24 อายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.71 มีประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัย มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.28

2. ผลการวิจัยศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านระบบการสื่อสาร	4.18	0.69	มาก
2. ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ	4.20	0.71	มาก
3. ด้านระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร	4.01	0.78	มาก
4. ด้านระบบการจัดการความรู้	4.14	0.75	มาก
รวม	4.13	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.20$)

รองลงมา ด้านระบบการสื่อสาร ($\bar{X}=4.18$) ด้านระบบการจัดการความรู้ ($\bar{X}=4.14$) และด้านระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร ($\bar{X}=4.01$) ตามลำดับ

3. ผลการวิจัยศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ฉันรู้สึกรับผิดชอบต่องานที่ฉันทำรวมทั้งรับผิดชอบต่อผลที่ตามมา ($\bar{X}=4.71$) รองลงมา ฉันปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และหลักการบริหารงานของหน่วยงาน และมหาวิทยาลัย ($\bar{X}=4.70$) และฉันทำงานด้วยความเอาใจใส่ และฉันพยายามทำมันให้มีคุณภาพที่เหมาะสมที่สุด, ฉันติดตามงานที่ฉันทำเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี ($\bar{X}=4.67$) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ตารางที่ 2

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ประสิทธิภาพการทำงาน	
	r	p
1. ด้านระบบการสื่อสาร	.519	.000**
2. ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ	.552	.000**
3. ด้านระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร	.414	.000**
4. ด้านระบบการจัดการความรู้	.530	.000**
ภาพรวม	.570	.000**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.570$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านระบบการสื่อสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.519$) กับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.552$) กับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r=.414$) กับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านระบบการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.530$) กับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สามารถนำประเด็นสำคัญ ๆ มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ระดับความคิดเห็นต่อทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือส่วนใหญ่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งถือเป็นทักษะที่พนักงานทุกคนและทุกช่วงอายุจำเป็นต้องมี ไม่ว่าจะเป็น โปรแกรมสำเร็จรูปที่ช่วยในการทำงานได้สะดวกขึ้น รวดเร็วขึ้น ลดข้อผิดพลาด และลดระยะเวลา ในการทำงานลง สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินงาน และการตัดสินใจได้ทันเวลา และเป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวคิดของวรวิรัชมี นนทะชัย (2559) ได้สรุปไว้ว่า ความสามารถของเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลความสามารถในการส่งหรือการสื่อสารข้อมูลได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ด้วยวิวัฒนาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม และคอมพิวเตอร์ และความสามารถในการสื่อสารโต้ตอบและส่งภาพถึงกันได้แม้ว่าจะอยู่คนละสถานที่ห่างไกลกันมาก หรือการส่งข่าวสารในระบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อความ ภาพ เสียง ไปให้ผู้อื่นได้ และสื่อสารโต้ตอบกันได้ในเวลาปัจจุบัน รวมทั้งสามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว บันทึกข้อมูลในจำนวนมากไว้ใช้งานและคำนวณผลลัพธ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันและยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรอีกด้วย นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิรัตน์ ลือชานิติโพธิ์ (2557) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออก ผลการศึกษา พบว่า ผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของวรวิรัชมี นนทะชัย (2559) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจผลิตและประกอบคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย ผลการศึกษพบว่า ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือส่วนใหญ่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปสามารถใช้อุปกรณ์ในการประมวลผลได้เป็นอย่างดี เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล หรือซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ทำให้ทักษะในการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศดีขึ้น อย่างไรก็ตามระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) เป็นระบบที่นำมาใช้สำหรับการช่วยตัดสินใจในระดับของการจัดการชั้นกลาง และชั้นสูง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารในชั้นดังกล่าวสามารถตัดสินใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น (วศิน เพิ่มทรัพย์ และวิโรจน์ ชัยมูล, 2548) ซึ่งระบบสนับสนุนการตัดสินใจยังเป็นการประสานการทำงานระหว่างบุคลากรกับเทคโนโลยีทางด้านซอฟต์แวร์ โดยเป็นการกระทำโต้ตอบกันเพื่อแก้ปัญหาแบบไม่มีโครงสร้างและอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ใช้ตั้งแต่เริ่มต้นถึงสิ้นสุดขั้นตอน หรืออาจกล่าวได้ว่า ระบบสนับสนุนการตัดสินใจนั้นเป็นระบบที่ได้ตอบกันโดยใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อหาคำตอบที่ง่าย สะดวก รวดเร็วจากปัญหาที่ไม่มีโครงสร้างแน่นอน จึงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นแก่ผู้บริหารในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีรูปแบบซับซ้อน แต่มีวิธีการปฏิบัติที่ยืดหยุ่นและระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ถูกออกแบบมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่เพียงแต่การตอบสนองในเรื่องความต้องการของข้อมูลเท่านั้น (ทวีศักดิ์ นาคม่วง, 2547)

2. ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปสามารถใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในสำนักงาน หรือการบริหารงานทั่วไป ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมหาวิทยาลัยฯ ได้กำหนดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปปฏิบัติการโดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการบริการ นอกจากนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเกิดมาจากสภาพแวดล้อมภายใน

มหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ การกำหนดทิศทางการทำงานขององค์กร หน่วยงาน รวมทั้งการจัดบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมผลลัพธ์ในการทำงานของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสิริอร วิชชาวุธ (2554) อธิบายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กรมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงาน เช่น อาคาร ห้องปฏิบัติงาน อากาศ อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น (2) สภาพแวดล้อมด้านจิตใจในการทำงาน ซึ่งได้แก่ ลักษณะของงานที่ทำ เพื่อนร่วมงาน วัฒนธรรมในองค์กร เหล่านี้ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป และ (3) สภาพแวดล้อมด้านเวลาในการทำงาน ซึ่งเวลาที่เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถกำหนดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานหรือองค์กรภายในมหาวิทยาลัยมีความยืดหยุ่นด้านทางเวลาทำงานและเวลาพัก เป็นต้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Nguyen et al. (2020) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงาน ผลการศึกษาค้นพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนคนงานในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน อย่างไรก็ตามบทบาทของสภาพแวดล้อมการทำงานที่ คือ การเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรรู้สึกสบายใจในการทำงาน มีความกระตือรือร้นมากขึ้น และในที่สุดสามารถทำงานได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากบุคลากรมีมาตรฐานการครองชีพที่ดีเพิ่มขึ้นบุคลากรมักจะต้องการบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานของพวกเขาด้วยเช่นกัน (Pringgabayu, et al., 2021) ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และหลักการบริหารงานของหน่วยงาน และมหาวิทยาลัย ซึ่ง Arfan (2021) อธิบายไว้ว่า ทุกหน่วยงานมีบรรทัดฐานความประพฤติที่บุคลากรจะต้องปฏิบัติตามอย่างไม่ต้องสงสัย ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร หากต้องการให้บุคลากรปฏิบัติตามสิ่งแวดล้อมองค์กรทั้งสองสิ่งก็ต้องส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร บุคลากรมักจะมีข้อบกพร่องบ้าง เช่น การไม่เชื่อฟัง จึงต้องมีระเบียบ กฎเกณฑ์ให้บุคลากรปฏิบัติตาม อาจใช้สภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อไม่ให้ฝ่าฝืนระเบียบที่จัดตั้งขึ้น จากการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัย

ของนฤมล เทียวไพบูลย์ และกัลยกิตต์ กิระติงกูร (2565) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแล้วนั้น พบว่า โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมาก เช่น งานวิจัยของทัศนีย์ มนูญเจริญ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของปาหนัน ทรัพย์ธำรง (2559) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ จตุกุล (2564) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

จากผลการศึกษา พบว่า ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการทำงานให้มีความรวดเร็ว ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพบูลย์ เกียรติโกมล และณัฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2551) อธิบายไว้ว่า การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรส่งผลให้บุคคลมีคุณภาพเพิ่มขึ้นทั้งด้านศักยภาพส่วนตัวและจาก

สารสนเทศที่เขาได้รับ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกดำเนินไปอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งสุพล พรหมมาพันธุ์ (2554) อธิบายไว้ว่า เทคโนโลยีถูกนำเข้ามาใช้ภายในองค์กรเพื่อให้การทำงานคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ เช่น การออกเอกสารต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสามารถที่จะนำมาประยุกต์ในหลาย ๆ ด้าน โดยเทคโนโลยีจะช่วยเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงคุณภาพของการทำงานให้ดีขึ้น หรือแม้กระทั่งช่วยลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของแรงงาน และวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ แต่ยังคงรักษาหรือเพิ่มคุณภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับแนวคิดของนิคาร์ตัน เชาร์ปรีชา (2556) อธิบายไว้เช่นกันว่า เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ช่วยในการตัดสินใจ ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยพิจารณาได้จากหลายทางเลือกช่วยประหยัดเวลาในบริหารงานเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานในองค์กรซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศมีหน้าที่ในระบบการทำงาน ดังนี้ (1) ช่วยในการจัดระบบข่าวสารจำนวนมหาศาลของแต่ละวัน (2) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสารสนเทศ (3) ช่วยให้สามารถเก็บสารสนเทศไว้ในรูปที่สามารถเรียกใช้ได้ทุกครั้งอย่างสะดวก (4) ช่วยให้สามารถจัดระบบอัตโนมัติเพื่อการจัดเก็บประมวลผล (5) ช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ (6) ช่วยในการสื่อสารระหว่างกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว อย่างไรก็ตามในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีบทบาทที่สำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศได้สร้างการเปลี่ยนแปลงและโอกาสให้ทั้งองค์กรและบุคลากร เช่น การปรับโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นต้น เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้มีการพัฒนาและกระจายตัวของภูมิปัญญา ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้งานเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ (สุพล พรหมมาพันธุ์, 2554) จากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Okpokwasili (2018) ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการใช้ระบบสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับงานเลขานุการเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการใช้ระบบสารสนเทศของเลขานุการมีความจำเป็นอย่างมากต่อประสิทธิภาพการทำงาน เช่นเดียวกับกับงานวิจัยของ Pitoyo (2019) ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ และทักษะ และผลกระทบต่อการทำงานของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร

เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้และทักษะ มีผลอย่างมากต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน และงานวิจัยของ Oyedipe & Popoola (2019) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของอายุ สถานะการทำงาน ทักษะการรู้จักเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Literacy Skills) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคลากรห้องสมุดในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างอายุ สถานะของงาน และทักษะการรู้จักเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคลากรห้องสมุดในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในขณะทำงานวิจัยของ Abubakar & Saka (2021) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรม ICT การได้มาซึ่งทักษะ การใช้และประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษาค้นพบความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างทักษะ ICT กับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไนจีเรีย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริม สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปพัฒนาทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะด้านระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร มุ่งเน้นการเรียนรู้ พัฒนาระบบการวางแผนทรัพยากรองค์รวมนคลาวด์เทคโนโลยี (Cloud Technology) ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์ร่วมกัน และการเข้าถึงบริการต่าง ๆ กับผู้อื่นผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ทำให้ผู้ใช้งานสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องจัดให้มีการพัฒนาตนเองเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน

3. มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริม สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และหน่วยงานเองควรพัฒนาโปรแกรมที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปปรับปรุงและพัฒนาทักษะความรู้ทางวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมกับหน้าที่ได้รับมอบหมาย

4. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปควรมีความพยายามในการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ และเชี่ยวชาญ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). *หลักสถิติ* (พิมพ์ครั้งที่ 14). สามลดา.
- จุฑารัตน์ จตุกุล. (2564). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].
- ทัศนีย์ มนุเจริญ. (2558). *บรรยากาศองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา*. [งานนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา]. http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57930141.pdf
- ทวีศักดิ์ นาคม่วง. (2547). *ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support Systems)*. http://www.siriltdam.egat.com/WEB_MIS/107/index.html.
- นฤมล เตียวไพบูลย์ และกัลยจิตต์ กิรติอังกูร. (2565). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 19(1), 124-137
- นิศารัตน์ เชาว์ปรีชา. (2556). *การพัฒนาการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. สุวีริยาสาส์น.

- ปาหนัน ทรัพย์อำรง. (2559). *ปัจจัยภายในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเหนือ].*
- ไพบุลย์ เกียรติโกมล และณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551) *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.*
- รพีรัตน์ ลือขานดีโพ. (2557). *ผลกระทบของทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].*
- วศิน เพิ่มทรัพย์ และ วิโรจน์ ชัยมูล. (2548). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. โปรวิชั่น.*
- สมใจ ลักษณะ. (2552). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.*
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สุพล พรหมมาพันธุ์. (2554). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*
- Abubakar, L. (2021). Relationships among ICT Training, Skills Acquisition, Use and Job Performance of Library Personnel in Universities in North-West Nigeria. *Library Philosophy and Practice [e-journal]*, 1-23.
- Arfan, H. H. (2021). Motivation and Work Environment on Employee Performance. *Journal of Indonesian Scholars for Social Research*, 1(1), 15-19.
- Fatmah, D. (2020). Mastery of Information Technology and Organizational Learning Culture Impact on Job Performance in Education Institute Sabilillah East java. *Jurnal Ilmiah Ilmu Manajemen*, 10(1), 1-12.
- Fogaça, N., Rego, M. C. B., Melo, M. C. C., Armond, L. P., & Coelho Jr, F. A. (2018). Job Performance Analysis: Scientific Studies in the Main Journals of Management and Psychology from 2006 to 2015. *Performance Improvement Quarterly*, 30(4), 231-247.

- Motowidlo, S. J., & Kell, H. J. (2012). Job Performance. *Handbook of Psychology* (2nd ed).
- Nguyen, P. T., Yandi, A., & Mahaputra, M. R. (2020). Factors that Influence Employee Performance: Motivation, Leadership, Environment, Culture Organization, Work Achievement, Competence and Compensation (A study of Human Resource Management Literature Studies). *Dinasti International Journal of Digital Business Management*, 1(4), 645-662.
- Okpokwasili, N. P. (2018). Information Systems Application Skills Required of Secretaries for Job Performance in E-World Parastatals in Rivers State. *International Journal of Innovative Information Systems & Technology Research*, 6(3), 16-24.
- Oyedipe, W. J., & Popoola, S. O. (2019). Influence of Age, Job Status, ICT Literacy Skills and ICT Use on Task Performance of Library Personnel in Public Universities. *International Journal of Knowledge Content Development & Technology*, 9(3), 43-61.
- Pearson, L. C. & Hall, B. W. (1993). Initial Construct Validation of the Teaching Autonomy Scale. *Journal of Educational Research*, 86(3), 172-177.
- Pitoyo, D. (2019, October). *The Application of Information Technology, Knowledge and Skill and the Impacts to Employee Performance*. In 2019 IEEE 13th International Conference on Telecommunication Systems, Services, and Applications (TSSA) (82-88). IEEE.
- Pringabayu, D., Hutahean, E., & de Keizer, H. (2021). How Motivation, Competency and Working Environment Affect Employee Performance in Indonesian Private University. *Journal of Economics, Finance and Management Studies*, 4(1), 1706-1710.

ความต้องการจำเป็นในการพูดภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
English Oral Communication Needs of
Upper Secondary School Students

สุจินตา คำเงิน¹

Sujinta Khamngoen²

ลำไย สีหามัตย์³

Lumyai Seehamat⁴

วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์⁵

Wilaiporn Rittikoop⁶

พิรุณ จันทawat⁷

Piroon Jantawat⁸

¹นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา,
E-Mail: sujinta151@gmail.com

²Ph.D. Candidate of Curriculum and Instruction Program, College of Education, University of Phayao

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา,
E-Mail: paepaelumyai@gmail.com

⁴Lecturer of Curriculum and Instruction Program, College of Education, University of Phayao

⁵ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา,
E-Mail: Wilaiporn.ri@gmail.com

⁶Lecturer of Curriculum and Instruction Program, College of Education, University of Phayao

⁷อาจารย์ประจำหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตล้านนา, E-Mail: pjantawat36@gmail.com

⁸Lecturer of Teaching English Program, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

Received: 1 ธ.ค. 2565

Revised: 25 ธ.ค. 2565

Accepted: 26 ธ.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 339 คน 2) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 34 คน 3) ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 138 คน และ 4) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 339 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ใช้สูตรการสุ่มของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นที่มีลักษณะเป็นรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญโดยใช้ (PNI_{modified}) ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพความเป็นจริงของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาพรวม พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการให้เกิดพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) ผลการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนมีความสำคัญ ลำดับที่ 1 มีค่า $PNI_{modified} = 1.11$

3) แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน มีดังนี้

3.1) จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้มีการใช้คำศัพท์หลากหลายบริบท
ฝึกสนทนาประโยคที่ง่าย ๆ สั้น ๆ ก่อนประโยคที่มีโครงสร้างซับซ้อน

3.2) ฝึกทักษะการพูดโดยบูรณาการทุกทักษะภาษากระตุ้น
ให้กำลังใจ ชมเชยและให้คำแนะนำเชิงบวกแก่นักเรียน

3.3) ใช้สื่อ นวัตกรรม จัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ และประเมินผลอย่าง
หลากหลาย

3.4) ฝึกฝนนักเรียนให้พูดได้อย่างคล่องแคล่ว และใช้คำศัพท์และ
ข้อความประกอบการอธิบายให้ได้มากที่สุด

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, ทักษะการพูด,
การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ

Abstract

The purpose of this research was to study English oral communication needs of upper secondary school students for developing a teaching model to enhance students communicative speaking English ability. This research is quantitative research. Population were upper secondary school students, school administrators, English language teachers, and parents of students under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office, academic year 2021. The samples were 1) 339 high school students, 2) 34 school administrators, 3) 138 English language teachers, and 4) 339 students' parents, derived from multi-stage sampling using Taro Yamane's randomization formula (Yamane, 1973) at 95 % confidence level. Data collection was conducted via a set of 5-scale needs assessment questionnaires with a dual-response format. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and prioritized using PNI Modified

The results were as follows ;

1) The current condition of English oral communication needs of upper secondary school students were at a low level in all aspects, while the desirable conditions were at a high level in all aspects as well.

2) The priorities of the need for English oral communication of upper secondary school students found that the students 'communication ability was the first priority with PNI modified = 1.11.

3) Guidelines for developing students' English Oral communication skills were as follows;

3. 1) Organize contents and activities by using variety vocabularies in different contexts.

3. 2) Practice short simple sentences before complex sentences. Practice speaking skills by integrating all language skills. Encourage, praise, and give positive advice to students.

3.3) Use innovative media, organize interactive activities and a variety of assessments, and

4) Improve students to speak fluently and try to use words and texts to explain as much as possible.

Keywords: Need Assessment, English for Communication, Speaking Skill, English Oral Communication

บทนำ

ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารทั้งทางด้านการพูดและการเขียนโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษสามารถหาความรู้เพิ่มเติมโดยเข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัดทั่วโลกด้วยความสะดวกและรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการมีการจัดหลักสูตรและการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้านภาษาตามบริบทของสังคมและการพัฒนา

ภาษาที่ก่อให้เกิดสมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยมีเป้าหมายชัดเจนคือเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) มีการกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเรียนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยต่อไป นอกจากนี้ยังมีนโยบายเร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาศักยภาพผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเสริมสมรรถนะด้านทักษะและการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินการกำหนดระดับความสามารถตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรปว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.6) ควรมีระดับความสามารถทางภาษาในระดับ B1 คือ ผู้ใช้ภาษาขั้นอิสระ (Independent User) (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) แต่เมื่อพิจารณาถึงผลการสอบวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนจากสำนักมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2556 พบว่า ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับผู้ใช้ภาษาขั้นเริ่มต้น (A1) หมายถึงผู้เรียนสามารถใช้และเข้าใจประโยคง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถแนะนำตนเองและผู้อื่นในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ฐิตียา เรือนนงการ, 2559) สอดคล้องกับผลการสำรวจการวัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประชากรในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หรือ EF English Ranking พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ (Low Proficiency) อันดับที่ 64 และถูกเลื่อนลงมาสู่กลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษต่ำมาก (Very Low Proficiency) คือ อันดับที่ 74 ในปี พ.ศ. 2562, อันดับที่ 89 ในปี พ.ศ. 2563 และอันดับที่ 100 ในปี พ.ศ. 2564 (Education First, 2019, 2020, 2021) นอกจากนี้ ปิณฑนพ ผงยุทธพรค, ญัฐวุฒิ โพธิ์ทักษิณ และนรินทร์ มุกมณี (2564)

ได้ทำการศึกษาปัญหาการพูดภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย พบว่า โดยทั่วไปอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับทักษะการอ่านมากที่สุดและทำการสอนโดยแปลและอธิบาย ซึ่งทำให้ไม่มีการสื่อสารในห้องเรียนโดยการใช้ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสในการใช้ทักษะการพูด สอดคล้องกับฐิตยา เรือนนะการ (2559) ได้พบจุดอ่อนของการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียน คือ นักเรียนขาดโอกาสในการพูดภาษาอังกฤษในสภาพจริง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษขาดการบูรณาการกับชีวิตจริง ผู้เรียนไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง และครูไม่สามารถกำกับติดตามการใช้ภาษานอกห้องเรียนได้ครบทุกคน

จากสภาพการณ์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนารูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีอาณาเขตกว้างใหญ่เป็นอันดับที่หนึ่งของภาคเหนือ มีคนหลากหลายชาติพันธุ์อันเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ถือเป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ประจำวัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการตอบสนองและรองรับการพัฒนาการศึกษา อาชีพ เศรษฐกิจและสังคมจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป โดยกาญจนาพร รุจิโณม (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการพูดสื่อสารว่าเป็นทักษะที่จำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าทักษะอื่น ๆ การพูดได้ พูดเป็น ทำให้ทักษะอื่นง่ายขึ้นและนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ที่ดีจึงควรจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอนให้ทุกคนในประเทศได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในการฝึกการพูดที่ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ส่วนประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2556) กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาให้มากที่สุด เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน การมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถทำให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงออก ไม่กลัวชอบและรักการเรียนภาษาอังกฤษ สามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้จริง นักเรียนเห็นความสำคัญและมีเป้าหมายในการเรียนภาษาอังกฤษ ใช้กระบวนการเรียนรู้บูรณาการ

กับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน (ฤทธิไกร ไชยงาม, กันยารัตน์ ไวกำ และหทัย ไชยงาม, 2561)

สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ (สุวิมล ร่องวานิช, 2550, Erdogan, 2010) และนำผลของการประเมินความต้องการจำเป็นมาพัฒนาปรับปรุงการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ (Seehamat, Sarnrattana, Tungkasamit, Srisawasdi, 2014) โดยกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้นำมาใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identifications) เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเป็นการระบุปัญหาที่พบว่าจะประเมินเรื่องใดเพื่อวัตถุประสงค์ใด กลุ่มใดบ้างที่มีความเสี่ยง ปัจจัยช่วยเหลือมีอะไรบ้าง การตอบสนองต่อการช่วยเหลือเป็นอย่างไร แหล่งทรัพยากรและศักยภาพของปัจจัยช่วยเหลือ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ 3) การกำหนดแนวทางการแก้ไข (Needs Solution) การกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อให้ความต้องการจำเป็นนั้นหมดไป ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้การสำรวจ (Need Survey) เป็นการเก็บข้อมูลแนวกว้างจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยมีรูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Duel-Response Format) หมายถึง แบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ตอบข้อมูลสองชุด เช่น ให้ระบุสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น (สุวิมล ร่องวานิช, 2558) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อให้มีคุณภาพตามหลักการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (นรินทร์ บัวนาค, วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, ลำไย สิทามาตย์ 2565)

ดังนั้น การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจึงเป็นการได้มาซึ่งสารสนเทศ หลักฐานเกี่ยวกับความจำเป็นของสังคมหรือสถานศึกษาว่าควรจัดรูปแบบอย่างไร เพื่อที่นักพัฒนาการเรียนการสอนจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบการสอน (Morrison, 2010) ผู้วิจัยจึงมีความต้องการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

ทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษและกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 19,645 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 34 โรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำนวน 210 คน และ ผู้ปกครองของนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564 (สารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จำนวน 339 คน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 34 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 34 คน
- 3) ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564

โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่โดยให้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 138 คน

4) ผู้ปกครองนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ของโรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 339 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ด้านภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราประเมินรวมค่าของลิเคิร์ต (Likert's Summated Ranking Scale) 5 ระดับ โดยมีรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ดังนี้

1 ไม่มี	หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติหรือไม่มีการเกิดพฤติกรรมขึ้น
2 น้อย	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นน้อย
3 ปานกลาง	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นปานกลาง
4 มาก	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นมาก
5 มากที่สุด	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้น มากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและตรวจแก้ไขเนื้อหาให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย
3. นำแบบสอบถามฯ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยการคำนวณหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) เป็นรายข้อพบว่าข้อคำถามในแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.0
4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (Try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามจำแนกในแต่ละตอนโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.971
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ส่งไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ส่วน (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อจัดลำดับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการพูดสื่อสารของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อคำถามแต่ละข้อเป็นรายด้านแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI Modified ที่ปรับปรุงโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียน		ครูผู้สอน		ผู้ปกครองนักเรียน		ผู้บริหารโรงเรียน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ										
ชาย	83	24.48	31	22.46	99	29.20	19	55.88	232	27.29
หญิง	256	75.52	107	77.54	240	70.80	15	44.11	618	72.71
รวม	339	100	138	100	339	100	34	100	850	100
2. การศึกษา										
ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-	-	-	159	46.90	-	-	159	18.70
ประถมศึกษา	-	-	-	-	78	23.01	-	-	78	9.18
มัธยมศึกษา	339	100	-	-	84	24.78	-	-	423	49.76
ปริญญาตรี	-	-	73	82.90	18	5.31	-	-	91	10.71
ปริญญาโท	-	-	65	47.10	-	-	33	97.06	98	11.53
ปริญญาเอก	-	-	-	-	-	-	1	2.94	1	0.12
รวม	339	100	138	100	339	100	34	100	850	100

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียน		ครูผู้สอน		ผู้ปกครองนักเรียน		ผู้บริหารโรงเรียน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษ										
เคย	49	14.45	115	83.33	-	-	5	14.71	169	19.89
ไม่เคย	290	85.54	23	16.66	-	-	29	85.29	342	80.11
รวม	339	100	138	100	-	-	34	100	850	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 618 คน คิดเป็นร้อยละ 72.71 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 423 คน คิดเป็นร้อยละ 49.76 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 342 คน คิดเป็นร้อยละ 80.11

ตารางที่ 2

ระดับสภาพจริงในปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความต้องการจำเป็น	สภาพจริงในปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNIm	ลำดับ
	Mean	Sd	ระดับ	Mean	Sd	ระดับ		
ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน	2.00	0.81	น้อย	4.14	0.80	มาก	1.11	1
ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครู	2.18	0.78	น้อย	4.18	0.80	มาก	0.92	4
ด้านองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	2.12	0.82	น้อย	4.22	0.75	มาก	1.05	2
ด้านผลของการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน	2.10	0.86	น้อย	4.06	0.89	มาก	0.95	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการพัฒนาความสามารถในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 1.11 มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีค่าเท่ากับ 1.05 ผลของการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 0.95 และด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครู มีค่าเท่ากับ 0.92 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน

1.1 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นคำศัพท์ เช่น มีกิจกรรมการจำคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่งประโยคโดยใช้คำหรือโครงสร้างประโยคที่หลากหลาย

1.2 เน้นการพูดมากกว่าไวยากรณ์และเน้นการพูดและฟังมากกว่าการอ่าน “ทั้งที่ความจริงคนต่างชาติสนใจที่เราสื่ออะไร คนต่างชาติไม่ได้สนใจไวยากรณ์ 100 เปอร์เซ็นต์ ถ้านักเรียนพูดผิดหลักไวยากรณ์ ขอให้ครูพูดโดยการพูดรักษาน้ำใจ เช่น “Learning from Your Mistakes” และ “เน้นเด็กให้พูดภาษาอังกฤษก่อน ฟังภาษาอังกฤษก่อน อย่าสอนให้เด็กเน้นไวยากรณ์ก่อน เพราะ ถ้าเน้นไวยากรณ์เด็กกลัวพูดไม่ถูกหลักไวยากรณ์”

1.3 การสนทนาที่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันข่าวต่าง ๆ โดยเน้นการปฏิบัติเป็นประจำและต่อเนื่อง

1.4. เน้นเทคนิคการจำคำศัพท์ ไวยากรณ์ และเทคนิคการทำข้อสอบที่จำเป็นในการศึกษาต่อและอาชีพ เช่น IELTS TOFEL TOEIC

1.5 เน้นการสอนหลักการออกเสียง

- 1.6 มีการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษในห้องเรียน
- 1.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำท่ายืนต้น ไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกเครียด
2. ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครู
ครูควรให้คำแนะนำเชิงบวก “เมื่อเด็กทำงานร่วมกันถ้าเด็กเขียนสคริปต์เสร็จแล้ว ให้คำแนะนำว่าลองใช้ประโยคนี้จะดูไพเราะแล้วออกมาเถียงขึ้น เช่น They are friendship and beautiful. ลองเปลี่ยนเป็นแบบนี้ดูใหม่ Their friendship are beautiful. คำแนะนำเพิ่มเติมหลีกเลี่ยงใช้คำพูดกระทบจิตใจทำลายผู้เรียน อย่างบลูส์ สำเนียงเด็กหรือคนเรียนภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของบ้านเรา
3. ด้านองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 3.1 มีการทำงานกลุ่ม งานคู่หรืองานเดี่ยว ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น
 - 3.2 ต้องการให้มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนและการสอน
 - 3.3 ต้องการให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล “อยากให้ครูสอนแต่ละคนให้ทั่วและละเอียดเพราะแต่ละคนมีความรู้ความสามารถไม่เท่ากัน ไม่ใช่พอนักเรียนคนสองคนตอบได้แล้วข้ามไปสอนต่อ อีกอย่างไม่ควรถามกลางห้องเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่กล้าตอบเพราะอาย”
4. ด้านผลของการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ต้องการให้นักเรียนกล้าพูดกับครูต่างชาติ เพื่อนต่างชาติ และคนต่างชาติ

สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ พบว่า ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด กล่าวคือ ผู้เรียนในปัจจุบันมีความรู้ความสามารถด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษาที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร (Linguistic and Grammar Competence) มีความสามารถด้านสังคม (Sociolinguistic

Competence) มีความสามารถใช้โครงสร้างทางภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูดได้ (Discourse Competence) ตลอดจนสามารถใช้กลยุทธ์การสื่อสาร (Strategic Competence) เพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ ด้านผลของการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนมีความสามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ออกเสียงต้นคำท้ายคำ เสียงสูงต่ำในประโยค ใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องและมีท่าทางประกอบการพูด โดยผลการแสดงความคิดเห็นของทั้งสี่ด้าน มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน คือ เห็นว่าการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นน้อยสอดคล้องกับผลการสำรวจการวัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประชากรในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หรือ EF English Ranking พบว่า ในปี พ.ศ. 2562- 2564 ที่ประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ (Low Proficiency) และต่ำมาก (Very Low Proficiency) ตามลำดับ (Education First, 2019, 2020, 2021) ส่วนกาญจนาพร รุจิณม (2561) ได้ให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทักษะภาษาอังกฤษเรายังอยู่ในระดับต่ำนั้นก็เพราะว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการของเราไม่ได้มีการเน้นการพูดภาษาอังกฤษ จะเน้นแต่หลักไวยากรณ์ คำแปล และการอ่าน เพื่อความเข้าใจและให้สอบเข้ามหาวิทยาลัย

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังเกี่ยวกับการต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ความน่าสนใจของกิจกรรม กิจกรรมเกิดความท้าทายผู้เรียนให้พูดสื่อสาร จัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ประสบการณ์ในการเรียนภาษาโดยนักเรียนได้วางแผนเรียนรู้เทคนิควิธีการเรียนภาษาด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมมีความหลากหลายทั้งกิจกรรมเดี่ยว คู่ กลุ่ม และทั้งชั้น ครูมีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ กระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน มีวิธีการที่ไม่ทำให้นักเรียนเสียหน้าเมื่อตอบผิด และไม่พูดขัดจังหวะเมื่อนักเรียนพูดผิด ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประเมินการใช้ภาษาของเพื่อนใช้สื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการ

สอน และมีการประเมินผลที่หลากหลาย รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครู โดยต้องการให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน (Interaction) มีกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ (Effective Task) จัดกิจกรรมการพูดภาษาอังกฤษที่ตรงกับประสบการณ์ของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะทุกด้าน (Integration of Skills) จัดกิจกรรมการฝึกที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน (Individually) จัดบรรยากาศให้นักเรียนได้ซักถามและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Collaboration & Sharing Atmosphere) ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน และด้านผลของการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยผลการแสดงความคิดเห็นของทั้งสี่ด้าน มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันคือ ต้องการให้มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นในระดับมาก ผลการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2564) พัชชา กริรัมย์ (2565) ที่ว่าโลกในปัจจุบันต้องการที่จะมีเป้าหมายในการสอนพูดภาษาอังกฤษ โดยให้ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสาร เพราะด้วยวิธีนี้เท่านั้นที่ผู้เรียนจะสามารถแสดงความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ และเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้อย่างเหมาะสมในโอกาสในการสื่อสารแต่ละครั้ง ดังนั้นในการสอนพูดภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษในบริบทเป็นภาษาต่างประเทศ กิจกรรมการพูดมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้ผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาในห้องเรียนได้อย่างมั่นใจ

2. ผลการจัดลำดับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนมากที่สุด โดยต้องการให้นักเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์ นำคำศัพท์ที่เรียนมาไปใช้ในประโยคต่าง ๆ ได้ โดยเริ่มจากการพูดภาษาอังกฤษง่าย ๆ เช่น การทักทาย การขอโทษ การขอบคุณ ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อถามและตอบในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนใช้ภาษาอังกฤษในการแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายเรื่องต่าง ๆ โดยใช้สีหน้าท่าทางในการประกอบการพูดได้ และถ้านักเรียนคิดคำศัพท์ไม่ออกก็สามารถใช้คำศัพท์ง่าย ๆ แทนคำศัพท์ที่ไม่ทราบได้ สอดคล้องกับกาญจนาพร รุจิโณม (2561) การพูดเป็นทักษะที่จำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าทักษะอื่น ๆ การพูดได้และ

พูดเป็นทำให้อีกคนหนึ่ง ๆ ยากขึ้นและการพูดนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างกันและกัน ควรจัดกิจกรรมให้ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในการฝึกการพูดที่ใช้สื่อสารกันใน ชีวิตประจำวัน การฝึกพูดควรเริ่มจากง่ายไปหายากและให้โอกาสทุกคนได้ฝึก

3. แนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการพูด สื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

ด้านความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน

1. จัดเนื้อหาและกิจกรรมในด้านคำศัพท์ที่ทำให้นักเรียนเข้าถึงและใช้ใน บริบทที่หลากหลาย เป็นคำศัพท์ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีและใช้คลัง คำศัพท์ในการสื่อความเพื่อแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายตามสถานการณ์ ชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนสามารถพูดประโยคภาษาอังกฤษที่เป็นข้อความง่าย ๆ สั้น ๆ ก่อน เพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาก่อนการสอนประโยคที่มีโครงสร้าง ซับซ้อน

3. จัดกิจกรรมการฝึกการสนทนาให้นักเรียนสามารถใช้คำศัพท์ง่าย ๆ แทน คำศัพท์ที่นึกไม่ออกและใช้สีหน้า ท่าทางประกอบการพูดเพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ

ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครู

1. ครูจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่มีความยากง่ายเหมาะกับ นักเรียนแต่ละคน ตรงกับประสบการณ์ของนักเรียน และได้บูรณาการทักษะทางภาษา ทุกด้าน

2. ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน ไม่ควรขัดจังหวะนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติ กิจกรรมสื่อสาร ให้คำชมเชยและให้คำแนะนำเชิงบวกเมื่อพบข้อบกพร่องของนักเรียน จัดบรรยากาศการเรียน การสอนให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ซักถาม เพื่อให้นักเรียนมีความ มั่นใจในการสื่อสาร

ด้านองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1. จัดส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สื่อ นวัตกรรมที่หลากหลาย จัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆตามลักษณะงาน เช่น กิจกรรมรายบุคคล รายคู่ รายกลุ่ม หรือรวมทั้งชั้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้นอกห้องเรียนในบริบทที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง

2. ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (Classroom Language) อยู่จริงจัง เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฟังและฝึกพูดภาษาอังกฤษได้มากที่สุด

3. จัดการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น ประเมินจากการปฏิบัติการพูด ประเมินตนเองประเมินผลงาน ของเพื่อน และเปิดโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยอมรับความคิดเห็น

ผลของการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน

จัดกิจกรรมการฝึกฝนเพื่อให้นักเรียนได้พูดอย่างคล่องแคล่วโดยนักเรียนสามารถออกเสียงต้นคำ (Initial Sound) ท้ายคำ (Final Sound) และเสียงสูงต่ำ ในประโยค (Intonation) ใช้ภาษาท่าทางในการพูด และพยายามใช้คำศัพท์และข้อความที่เกี่ยวข้องมาประกอบการอธิบายให้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ศึกษาในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ หากต้องนำข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ ครูควรคำนึงถึงลักษณะ

สภาพแวดล้อม และความต้องการจำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ เป็นสำคัญ และนำไปใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนในระดับอื่น ๆ เพื่อผลในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่อไป

2. ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพควบคู่การทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาพร รุจิโนม. (2561). การสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยกับการดำเนินชีวิต ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปะ การจัดการ*, 2(3), 199-210.
- จิตติยา เรือนนระการ. (2559). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในโรงเรียน มาตรฐานสากล. *วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 17(2), 40-53.
- นรินทร์ บัวนาค, วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, และลำไย สีหามาศย์. (2565). การศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการสอนวิชาคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียน สหิทธมหาวิทยาลัยพะเยา. *วารสารวิจัยศิลปวิทยาการลุ่มน้ำโขง*, 29(2), 29-38.
- ประยงค์ กลั่นฤทธิ์. (2564). การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษในบริบทเป็น ภาษาต่างประเทศ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรธานี*, 10(1), 1-18.
- ปิ่นพันธ์ พงกฤษพรพรค, ณัฐวุฒิ โพธิ์ทักษิณ และนรินทร์ มุกมณี. (2564). ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของคนไทย. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*, 6(3), 911-920.

- พัชชา กริรัมย์. (2565). การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง-พูด ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้ Task-Based Learning ร่วมกับ 2W3P สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการครูศาสตร์สวนสุนันทา*, 6(1), 11-21.
- ฤทธิไกร ไชยงาม,กันยารัตน์ ไวกำ และหทัย ไชยงาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการ แก้ไขเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนภาษาอังกฤษของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้สอน ภาษาอังกฤษในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(2), 7-17.
- สถาบันภาษาอังกฤษ. (2558). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบ ความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากลระดับชั้นมัธยมศึกษา*.
<http://ltu.obec.go.th/english/2013/index.php/th/2012-08-08-10-26-5/74-cefr>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Education First. (2019). *The World's Largest Ranking of Countries and Regions by English Skills*. <https://www.ef.com/wwen/epi/>
- _____. (2020). *The World's Largest Ranking of Countries and Regions by English Skills*. <https://www.ef.com/wwen/epi/>
- _____. (2021). *The World's Largest Ranking of Countries and Regions by English Skills*. <https://www.ef.com/wwen/epi/>
- Erdogen, M. (2010). Sustainability in Higher Education: A needs Assessment on a Course “Education and Awareness for Sustainability”. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 11(1), 1-20.
- Morrison, G. and others. (2010). *Designing Effective instruction* (6th ed.). John Wiley & Sons.

- Seehamat L., Samrattana U., Tungkasamit A., Srisawasdi N., (2014). Needs Assessment for Curriculum Development about Water Resources Management: A Case study of Nam Phong Basin. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 116, 1763-1765.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Statistic*, (2nd ed.). Harper & Row.

การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์

หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์

วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ เผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบบทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความทั่วไป บทความปริทัศน์ บทความหนังสือ และบทความพิเศษ โดยบทความต้องไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสาร และต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer Review) เพื่อให้บทความทุกชิ้นมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การจัดเตรียมต้นฉบับเพื่อเสนอบทความ

1. ต้นฉบับจะต้องพิมพ์ตามรูปแบบและขนาดตัวอักษรตามหลักเกณฑ์วารสารฯ
2. บทความต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ มีความยาว 10-15 หน้า
3. ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อสกุล หน่วยงานที่สังกัด หมายเลขติดต่อ และอีเมลล์ของผู้ประพันธ์อย่างชัดเจน
4. ต้นฉบับสามารถส่งได้ทางระบบ Online (Submission) แนบไฟล์เอกสาร Microsoft Word ผ่านหน้าเว็บไซต์ของวารสารฯ https://so02.tci-haijo.org/index.php/Lawpol_Journal หรือติดต่อกองบรรณาธิการ วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ โดยกองบรรณาธิการจะนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมก่อนการตอบรับตีพิมพ์
5. เมื่อบทความได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงแก้ไข ผู้ประพันธ์จะต้องดำเนินการแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด
6. ภาษา ต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

7. ต้นฉบับ ต้องพิมพ์หน้าเดียวด้วยโปรแกรม Microsoft Word ขนาด A 4 ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษร 14 ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 ซม. ตั้งค่าหน้ากระดาษด้วยระยะห่างจากขอบกระดาษ ด้านบนและซ้ายมือ 1.5 นิ้ว หรือ 3.81 ซม. ด้านล่างและขวามือ 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม. ใส่หมายเลขหน้ากำกับมุมบนขวาของทุกหน้า (ยกเว้นหน้าแรก)

8. จำนวนหน้า บทความมีความยาว 10-15 หน้า กระดาษขนาด A 4

9. ขนาด รูปแบบ และชนิดตัวอักษร รายละเอียดตามตารางข้างล่างนี้

รายละเอียด	ขนาดตัวอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้ประพันธ์ (ภาษาไทย)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้ประพันธ์ (ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด อีเมล (Footnote) (ภาษาไทย)	12	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด อีเมล (Footnote) (ภาษาอังกฤษ)	12	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ/Abstract	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
เนื้อหาบทคัดย่อ	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
คำสำคัญ/Keywords	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อเรื่อง (ไม่ลำดับเลข)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อเรื่อง	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อตาราง (ระบุไว้บนตาราง)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ชื่อรูปภาพ (ระบุไว้ใต้รูปภาพ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา

10. บทความต้นฉบับทุกเรื่องต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบดังนี้

10.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น กระชับ สู่ถึงประเด็นหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อ ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ด้วยรูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 pt. ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

10.2 ชื่อผู้ประพันธ์ ต้องระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ที่เชิงอรรถ (Footnote) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

10.3 บทความ ถ้ามีแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยให้ใส่ในเชิงอรรถ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

10.4 บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 250 คำ และคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ 3-5 คำ

10.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาหรือเหตุผลที่นำไปสู่ประเด็นการศึกษา พร้อมจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของบทความโดยสังเขป

10.6 เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบตามคู่มือการพิมพ์ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association Citation Style หรือ APA) ฉบับล่าสุด ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์ และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อหรือการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้าเอกสารนั้นยังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่าการตีพิมพ์ (in press)

10.7 เนื้อเรื่อง

10.7.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title)
- ชื่อผู้ประพันธ์ (Author)
- บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract)
- คำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Keywords)
- บทนำ (Introduction)
- วัตถุประสงค์การวิจัย (Objective)
- กรอบแนวคิดการวิจัย (Framework)
- วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ผลการวิจัย (Finding)

- สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)
- ข้อเสนอแนะ (Recommendation) (ถ้ามี)
- เอกสารอ้างอิง (Reference)

10.7.2 บทความทางวิชาการ ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง
- ชื่อผู้ประพันธ์
- บทคัดย่อ
- คำสำคัญ
- บทนำ
- เนื้อหา
- บทสรุป
- เอกสารอ้างอิง

10.7.3 บทความทั่วไป

- ชื่อเรื่อง
- ชื่อผู้ประพันธ์
- บทนำ
- เนื้อหา
- บทสรุป
- เอกสารอ้างอิง

10.7.4 บทวิจารณ์หนังสือ

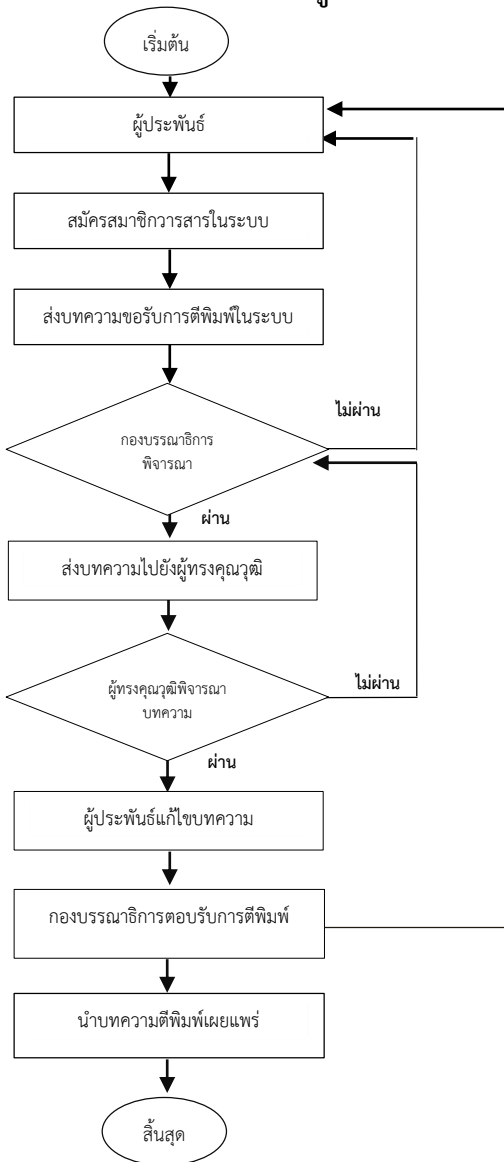
- ข้อมูลทางบรรณานุกรม
- ชื่อผู้วิจารณ์
- บทวิจารณ์

10.7.5 บทความปริทัศน์ (Article Review)

- ชื่อเรื่อง
- ชื่อผู้ประพันธ์
- คำสำคัญ
- บทนำ
- บทสรุป

11. ความคิดเห็นในบทความและงานเขียน ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้ประพันธ์โดยอิสระ กองบรรณาธิการ วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป หากท่านประสงค์จะนำบทความหรืองานเขียนเล่มนี้ไปตีพิมพ์เผยแพร่ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ประพันธ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

ขั้นตอนการส่งบทความสำหรับผู้ประพันธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์
ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อดิวัฒนสิทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร. กฤษ เพิ่มทันจิตต์
ศาสตราจารย์ ดร.ประภัศร์ เทพชาตรี
ศาสตราจารย์ ดร.เศกสรรค์ ยงวนิชย์
รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกตารัม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลยาจิตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย กษิติประดิษฐ์
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรณานันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน
รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
รองศาสตราจารย์สมชาย ปรีชาศิลปปะกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.บุษอรีย หิมะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวุฒิ ปัดไธสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬพร เอื้อรักสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ล้ำเลิศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติพร อำไพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ บังเพลิง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภริดา ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ อานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ ดิษฐประณีต	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา รุจิเสถียรทรัพย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพสิน ภูจินาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวัฒน์ ช่อไม้ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.ภัทร ชมพุมิ่ง	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.กิตติกร สันคติประภา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนมพัทธ์ สมิตานนท์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ ดร.ปรีชัย ดาวอุดม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.สุธิดา สองสีดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.ภัทรพร วีระนาคินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักงาน

กองบรรณาธิการ วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์

คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

โทร. 0 4355 6036 โทรสาร 0 4355 6037

E-mail : law_pol.journal@reru.ac.th

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ บุญโทแสง โทร. +668 3141 4811

เจ้าหน้าที่ประจำวารสาร : นางสาววาสนา เลิศมะเลา โทร. +669 2481 7805